

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Piotr Pełka
Dyrektor Departamentu
Monitorowania Pomocy Publicznej

DDO-560-13(⁷)/11/EK

Warszawa, 8 marca 2011 r.

Pan
Carles Esteve Mosso
Dyrektor
Dyrektoriat A - Polityka i Strategia
DG ds. Konkurencji
Komisja Europejska

Dotyczy: HT.618 Konsultacje w sprawie unijnych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną

Szanowny Panie Dyrektorze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 21 grudnia 2011 r. (znak: COMP/A3/KD/-jc(2011) 136898), w którym Komisja Europejska zwraca się do władz polskich z prośbą o wzięcie udziału w publicznych konsultacjach dotyczących stosowania Wspólnotowych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną¹, władze polskie przesyłają w załączeniu wypełniony kwestionariusz.

DYREKTOREM,
Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej

15.03.11
Piotr Pełka

¹ Dz. Urz. UE C 323, 30.12.2006.

KWESTIONARIUSZ

INFORMACJE O RESPONDENCIE

Przepisy dotyczące ochrony danych osobowych na stronie internetowej EUROPA znajdują się pod adresem: http://ec.europa.eu/geninfo/legal_notices_en.htm#personaldata

Oświadczenie o ochronie prywatności: otrzymane uwagi oraz tożsamość respondenta są publikowane w internecie, chyba że respondent sprzeciwi się publikacji swoich danych osobowych, powołując się na konieczność ochrony swoich uzasadnionych interesów. W takim przypadku odpowiedzi mogą zostać opublikowane anonimowo. W innym przypadku uwagi nie zostaną opublikowane, a ich treść, zasadniczo, nie zostanie uwzględniona.

Proszę podać poniżej swoje dane kontaktowe.

Nazwisko/nazwa	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Reprezentowana organizacja	Władze polskie – kwestionariusz zbiorczy
Miejsce (kraj)	Rzeczpospolita Polska
Adres e-mail:	ddo@uokik.gov.pl

Proszę opisać główny zakres działalności swojego przedsiębiorstwa/organizacji/stowarzyszenia.

SEKCJA A: OGÓLNE PYTANIA DOTYCZĄCE OGÓLNEJ POLITYKI W ZAKRESIE B+R+I

A.1. Polityka w zakresie B+R+I – ustalenie faktów

Pytania skierowane do władz publicznych:

1. Proszę opisać, w jaki sposób Państwa władze wspierają B+R+I. Proszę przedstawić krótki zarys historyczny ogólnej polityki w zakresie B+R+I oraz instrumentów prawnych, na podstawie których przeprowadza się interwencje publiczne. W jakim stopniu tego rodzaju polityka jest realizowana na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym?

System wsparcia B+R+I w Polsce w ciągu ostatnich dwóch dekad podlegał istotnym zmianom organizacyjnym i instytucjonalnym wynikającym z przemian społeczno-gospodarczych i ustrojowych, w tym wprowadzeniem nowego podziału administracyjnego w końcu lat 90. minionego wieku (utworzenie 16 województw/regionów). Obecnie wsparcie B+R+I w Polsce odbywa się na poziomie centralnym oraz regionalnym, przy czym wzrost roli regionów nastąpił po 2007 roku. Zmiany instytucjonalne systemu B+R+I dotyczyły zwłaszcza tzw. części podażowej, które wprowadziły reformy sektora nauki w 2010 roku. Na poziomie centralnym wsparcia w zakresie działalności B+R udziela przede wszystkim Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNiSW) i podległe mu agencje wykonawcze tj. Narodowe Centrum Nauki (dalej: NCN; finansowanie badań podstawowych) i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR; finansowanie badań stosowanych), zaś wsparcie działalności innowacyjnej – Ministerstwo Gospodarki (dalej: MG) i podległa mu agencja wykonawcza – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (dalej: PARP). Źródłem finansowania są zarówno środki krajowe, jak i środki udostępnione Polsce w ramach unijnej polityki spójności. Na poziomie regionalnym wsparcie B+R+I udzielane jest przez Urzędy Marszałkowskie i podległe im agencje, przy czym wsparcie to udzielane jest głównie ze środków polityki spójności. System wsparcia działalności B+R+I określają poniższe regulacje prawne:

- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712 ze zm.),
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615),
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr. 96, poz. 616),
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 617),
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 96, poz. 618),
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 275 ze zm.),
- ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730 ze zm.)

Wsparcie działalności B+R+I ze środków krajowych

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego administruje m.in. następującymi instrumentami:

	Name of the instrument		Nature	Are there firms among beneficiaries?
1	Badania własne uczelni	Own university research	B+R	No
2	Diaamentowy grant - 100 grantów badawczych dla najwybitniejszych studentów	Diamond grant - 100 research grants to outstanding students	B+R	No
3	Rozwój sportu akademickiego	Development of academic sport	B+R+I	No
4	Dotacja celowa na zadania zlecone do realizacji stowarzyszeniom (NOT) Ustawa z dn. 30 IV 2010 o zasadach finansowania nauki; Naczelna Organizacja Techniczna - Centrum Innowacji NOT, na podstawie umowy zawartej w dniu 22 kwietnia 2009 r. z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Subsidies for the implementation of tasks assigned to the associations (NOT)	B+R+I	Only SME
5	Działalność inwestycyjna jednostek naukowych. Inwestycje budowlane i aparaturowe	Investment of research institutions - construction and equipment	B+R	No
6	Działalność inwestycyjna jednostek będących przedsiębiorstwami. Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury nauki (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy publicznej na realizację inwestycji budowlanych	Investment activities of research institutions acting as undertaking - infrastructure of science	B+R	Yes

	służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych)			
7	Działalność statutowa: dotacja na utrzymanie potencjału badawczego	Statutory activities. Grant to support research capacity	B+R	No
8	Działalność statutowa: dotacja na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego (JBR)	Statutory activities. Grant for maintenance of special test equipment (non-university research institutes)	B+R	No
9	Działalność statutowa: dotacja na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego (z wył. JBR)	The statutory activity: a grant for the maintenance of special test equipment (excluding non-university research institutes)	B+R	No
10	Działalność statutowa: podstawowa działalność statutowa jednostek naukowych (JBR)	Statutory activities: basic statutory activity of scientific research institutions (non-university research institutes)	B+R	No
11	Działalność statutowa: podstawowa działalność statutowa jednostek naukowych (z wyłączeniem JBR)	Statutory activities. The basic statutory activity of research units (excluding non-university research institutes)	B+R	No
12	Działalność statutowa: zadania służące utrzymaniu naukowych baz danych	Statutory activities. Maintaining research databases	B+R	No
13	Działalność upowszechniająca badania	Dissemination of scientific research	B+R	No
14	Ideas Plus. Wsparcie i zachęcenie polskich naukowców do udziału w kolejnych edycjach programu IDEAS Europejskiej Rady Badań	Ideas Plus. Supporting participation in the IDEAS program of the European Research Council	B+R	No
15	Inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej (Rozporządzenie MNiSW z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy publicznej na realizację inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych)	Investments in big research infrastructure	B+R	Yes
16	Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki	Investments in ICT infrastructure of science	B+R	No
17	Iuventus Plus. Wspieranie projektów badawczych młodych naukowców.	Iuventus Plus. Support for research projects of young scientists.	B+R	No

18	Kreator innowacyjności.	Wizard of innovation - supporting innovative academic entrepreneurship	B+R+I	Yes
19	Międzynarodowy projekt infrastruktury badawczej XFEL	International research infrastructure project XFEL	B+R	No
20	Międzynarodowy projekt infrastruktury badawczej FAIR	An international project for research infrastructure FAIR	B+R	No
21	Nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne	Awards for outstanding scientific or technological achievements	B+R	No
22	Narodowy Program Rozwoju Humanistyki	National Programme for the Development of Humanities	B+R	No
23	Patent Plus - wsparcie patentowania wynalazków powstających w jednostkach naukowych	Patent Plus - support for patenting of inventions arising from research units	B+R+I	No
24	Pilotażowa edycja projektu "Top 500 Innovators - Science, Management, Commercialization"	The pilot edition of the "Top 500 Innovators - Science, Management, Commercialization"	B+R+I	No
25	Pomoc publiczna na współpracę naukową z zagranicą: Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: badania naukowe lub prace rozwojowe będące częścią programów UE współfinansowane ze środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także projekty międzynarodowe UE współfinansowane i działania wspomagające uczestnictwo w tych programach	State aid for international collaboration: International scientific and technical cooperation; R&D programmes as part of the EU programmes co-financed by foreign non-refundable funds as well as international co-financed projects and activities supporting participation in these programs	B+R	Yes
26	Pomoc publiczna na współpracę naukową z zagranicą: Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: badania naukowe lub prace rozwojowe będące częścią innych programów międzynarodowych współfinansowane ze środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także projekty międzynarodowe niewspółfinansowane i współfinansowane	State aid for international collaboration: International scientific and technical cooperation on R&D as part of other international programs co-financed by foreign non-refundable funds as well as international co-financed and not co-financed projects	B+R	Yes
26	Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej	Polish Roadmap for Research Infrastructures	B+R	No
27	Program wspierania infrastruktury badawczej w	The support for research infrastructure under the Fund of	B+R	No

	ramach Funduszu Nauki i Technologii Polskiej	Polish Science and Technology		
28	Projekty systemowe	System projects.	B+R+I	No
29	Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym	Development of high potential research centres	B+R	No
30	Stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców	Scholarships for outstanding young scientists	B+R	No
31	Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: dotacja celowa na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom	International scientific and technical cooperation: subsidies for financing or funding tasks assigned to foundations	B+R	No
32	Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: opłacanie składek na rzecz instytucji lub organizacji międzynarodowych	International scientific and technical cooperation: payment of contributions to international institutions or organizations	B+R	No
33	Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: programy lub przedsięwzięcia określone przez MNiSW. Mobilność Plus. Umożliwienie podróży i badań w najlepszych zagranicznych ośrodkach badawczych	International scientific and technical cooperation: programs or projects determined by Ministry of Science and Higher Education. Mobility Plus. Allowing travel and research in the best foreign research centers.	B+R	No
34	Współpraca naukowa i naukowo-techniczna z zagranicą: programy lub przedsięwzięcia określone przez MNiSW. Wsparcie międzynarodowej mobilności naukowców	International scientific and technical cooperation: programs or projects determined by Ministry of Science and Higher Education. Support for international mobility of researchers	B+R	No
35	Polsko - Norweski Fundusz Badań Naukowych	Polish - Norwegian Research Fund	B+R	No
36	Polsko - Szwajcarski Program Badawczy	Polish - Swiss Research Programme	B+R	No
37	Działalność upowszechniająca naukę	Dissemination of scientific research		Yes

Wsparcie działalności B+R+I w ramach polityki spójności

Rozwój B+R+I wspierany jest w ramach 2 krajowych oraz 16 regionalnych programów operacyjnych realizowanych w perspektywie finansowej 2007-2013.

I. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG)

POIG jest realizowany w skali całego kraju i ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności – na etapie programowania obszarowi naukowemu, naukowo-technicznemu

i innowacyjnemu dedykowano prawie 2,6 mld EUR środków w ramach dwóch osi priorytetowych (I i II oś priorytetowa).

Celem osi priorytetowej 1. *Badania i rozwój nowoczesnych technologii* jest zwiększenie znaczenia sektora nauki w gospodarce poprzez realizację prac B+R w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W ramach pierwszej osi realizowane są następujące działania:

1.1 Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy

1.1.1 Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight

1.1.2 Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych

1.1.3 Projekty systemowe

1.2 Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki.

1.3 Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe

1.3.1 Projekty rozwojowe

1.3.2 Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R

1.4 Wsparcie projektów celowych.

Celem osi priorytetowej 2. *Infrastruktura sfery B+R* jest wzrost konkurencyjności polskiej nauki dzięki konsolidacji oraz modernizacji infrastruktury naukowo-badawczej i informatycznej najlepszych jednostek naukowych działających w Polsce. W ramach powyższej osi realizowane są trzy działania:

2.1 Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym

2.2 Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych

2.3 Inwestycje związane z tworzeniem infrastruktury informatycznej nauki

Głównym celem POIG jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa, dlatego w poniżej opisanych osiach zostały ponadto przewidziane interwencje wsparcia: innowacyjnych przedsięwzięć przedsiębiorców, instytucji otoczenia biznesu wspierających przedsiębiorców, ośrodków innowacyjności, funduszy kapitałowych oraz szeroko rozumianej budowy społeczeństwa informacyjnego.

Oś priorytetowa 3. *Kapitał dla innowacji* - Celem osi jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na bazie innowacyjnych rozwiązań oraz zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych.

W ramach osi realizowane są następujące działania:

3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej

3.2 Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka

3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP.

Oś priorytetowa 4. *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia* - Celem osi jest podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach. W ramach osi realizowane są następujące działania:

4.1 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R

4.2 Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego

4.3 Kredyt technologiczny

4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym

4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki

4.5.1 Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym

4.5.2 Wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych.

Oś priorytetowa 5. *Dyfuzja Innowacji* - Celem osi jest zapewnienie przedsiębiorcom wysokiej jakości usług i infrastruktury służących wzmocnieniu oraz wykorzystaniu ich potencjału innowacyjnego, a także wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez rozwój powiązań kooperacyjnych. W ramach osi realizowane są następujące działania;

5.1 Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym

5.2 Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących proinnowacyjne usługi oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym

5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności

5.4 Zarządzanie własnością intelektualną.

Oś priorytetowa 6. *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym* - Celem osi jest poprawa wizerunku Polski jako atrakcyjnego partnera gospodarczego, miejsca nawiązywania wartościowych kontaktów handlowych, lokowania inwestycji, prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju usług turystycznych. W ramach osi realizowane są następujące działania:

6.1 Paszport do eksportu

6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i sprzedających poza Polskę oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych

6.2.1 Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i sprzedających poza Polskę

6.2.2 Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych „od podstaw”

6.3 Promocja turystycznych walorów Polski

6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym

6.5 Promocja polskiej gospodarki

6.5.1 Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych

6.5.2 Wsparcie udziału przedsiębiorców w programach promocji.

Oś priorytetowa 7. *Spółeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji*. Celem osi jest poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji publicznej oraz usług publicznych w formie cyfrowej dla obywateli i przedsiębiorców. Jest to projekt systemowy mający na celu zapewnienie synergii działań w zakresie eAdministracji prowadzonych na szczeblu centralnym i regionalnym. W ramach tej osi realizowane są projekty indywidualne umieszczone na Liście projektów indywidualnych POIG.

Oś priorytetowa 8. *Spółeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki*. Celem osi jest stymulowanie rozwoju gospodarki elektronicznej poprzez wspieranie tworzenia nowych, innowacyjnych eUsług, innowacyjnych rozwiązań elektronicznego biznesu oraz zmniejszanie technologicznych, ekonomicznych i mentalnych barier wykorzystywania eUsług w społeczeństwie.

W ramach powyższej osi realizowane są następujące działania:

8.1 Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej

8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B

8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion

8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

II. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

W ramach PO RPW, krajowego programu obejmującego swoim zasięgiem 5 województw, bezpośredniemu wsparciu innowacji oraz B+R dedykowane jest działanie I.3. *Wspieranie innowacji*, które ma na celu poprawę warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej – rozwój i dyfuzję przedsięwzięć innowacyjnych.

Ze względu na szeroki zakres wsparcia w ramach tego działania, a także mając na uwadze regulacje dotyczące zasad udzielania pomocy publicznej oraz sprawność wdrażania PO RPW, Instytucja Zarządzająca wyodrębniła 4 podstawowe obszary, w jakich może zostać udzielone wsparcie. Są to:

- wsparcie na wyposażenie (dotyczy uczelni, ośrodków badawczych),
- wsparcie na tworzenie zaplecza B+R (dotyczy przedsiębiorstw),
- wsparcie na przygotowanie terenów inwestycyjnych,

dla których szczegółowe warunki i tryb udzielania zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wyposażenie, tworzenie zaplecza B+R oraz przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013* (Dz. U. Nr 34, poz. 271)

oraz

- wsparcie na rozwój ośrodków innowacyjności,

dla którego szczegółowe warunki i tryb udzielania zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013* (Dz. U. 2009 nr 70, poz. 604).

Wsparcie dotyczy przedsięwzięć o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym.

III. Regionalne Programy Operacyjne (RPO)

W ramach RPO działania w zakresie B+R+I są realizowane odrębnie w każdym z 16 województw, a więc mają charakter regionalny. Działania podejmowane w tym zakresie polegają na dofinansowaniu projektów z sektora B+R i w zależności od tego, czy udzielone wsparcie ma charakter pomocy publicznej czy nie, dofinansowanie jest udzielane na podstawie programów pomocowych bądź poza programami pomocowymi.

W przypadku projektów w zakresie B+R+I objętych pomocą publiczną, dofinansowanie jest udzielane na podstawie *rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań i rozwoju w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. Nr 113, poz. 754, dalej: *rozporządzenie B+R*), opartego na *rozporządzeniu Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu* (dalej: GBER).

Należy również wspomnieć, iż w zakresie projektów dotyczących wytworzenia infrastruktury na cele badawczo-rozwojowe możliwe jest uzyskanie wsparcia na podstawie *rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. Nr 214, poz. 1661, dalej: *rozporządzenie sektorowe*). Program pomocowy na wytworzenie infrastruktury badawczo-rozwojowej został oparty na regionalnej pomocy inwestycyjnej i notyfikowany Komisji Europejskiej na podstawie Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013.

Dodatkowo, w wielu przypadkach, pomimo iż projekt dotyczy sektora B+R, pomoc udzielana jest bądź na podstawie ogólnego programu pomocowego do regionalnej pomocy inwestycyjnej (*rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania*

regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych, Dz. U. Nr 239, poz. 1599) bądź w przypadku projektów mniejszych – w ramach pomocy *de minimis* (rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych, Dz. U. Nr 236, poz. 1562).

Odpowiedzialne za wytyczanie i planowanie polityki innowacyjności gospodarki Ministerstwo Gospodarki realizuje tę politykę za pośrednictwem średniookresowych i długookresowych strategii (aktualnie realizowana jest polityka opisana w dokumencie pn. Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013; w opracowaniu: Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki), które są wdrażane na podstawie programów operacyjnych oraz ustaw i rozporządzeń. Realizacja większości działań służących wspieraniu innowacyjności odbywa się w oparciu o wytyczne dotyczące pomocy regionalnej. Na podstawie GBER opracowano program pn. Fundusz innowacyjności, polegający na udzielaniu ulgi podatkowej przedsiębiorstwom świadczącym usługi badawczo-rozwojowe (centrom badawczo-rozwojowym).

2. Proszę opisać strukturę ogólnego budżetu finansowego, który został przeznaczony na opracowanie ogólnej polityki w zakresie B+R+I w ciągu 5 ostatnich lat w Państwa państwie członkowskim. Proszę przedstawić podział ze względu na:

Budżet na naukę i szkolnictwo wyższe w Polsce w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela (w mln PLN). Dysponentem tych środków jest Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obejmują one także środki w ramach polityki spójności):

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nauka	3,791	3,936	4,628	6,245	7,180	7,600
Szkolnictwo wyższe	8,738	8,996	9,603	10,313	10,697	11,149

a) rodzaje wsparcia:

- brak środków pomocy państwa:
 - ogólne inicjatywy w zakresie B+R+I nie skierowane do przedsiębiorstw (np. edukacja);
 - wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw poniżej progu *de minimis*¹;
 - środki ogólne (np. ulgi podatkowe dla podejmowanych przez przedsiębiorstwa inwestycji w B+R+I);
Ulga podatkowa dla wszystkich przedsiębiorstw na zakup nowych technologii w formie patentów, licencji, know-how. Koszty budżetowe to około 5 mln PLN rocznie.
- pomoc państwa: programy, pomoc *ad hoc* (programy zewnętrzne);

I. POIG

Budżet POIG wynosi 9,71 miliarda EUR (w tym 8,25 miliarda EUR to środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), z czego kwotę 2,6 mld EUR przeznaczono na wsparcie dla świata polskiej nauki.

¹ Wartość progu *de minimis* wynosi 200 000 EUR na przedsiębiorstwo w okresie trzech lat. Zob. rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*.

Zdecydowana większość interwencji kierowanej do jednostek naukowych i badawczych w ramach osi priorytetowej 1 *Badania i rozwój nowoczesnych technologii* i 2 *Infrastruktura sfery B+R* nie stanowi pomocy państwa, gdyż podmioty te nie prowadzą działalności gospodarczej bądź też wprowadzono warunki eliminujące występowanie pomocy publicznej.

W przypadku projektów, w których beneficjentem może być przedsiębiorca, wsparcie stanowi pomoc publiczną i jest udzielane zgodnie z przepisami GBER.

Alokacja na POIG (w EUR):

Oś priorytetowa	Wkład współnotowy	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
	1	2	1+ 2
1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii	1 117 130 000	197 140 588	1 314 270 588
2. Infrastruktura sfery B+R	1 117 130 000	197 140 588	1 314 270 588
3. Kapitał dla innowacji	289 000 000	51 000 000	340 000 000
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia	2 813 254 000	496 456 588	3 309 710 588
5. Dyfuzja innowacji	339 148 000	59 849 647	398 997 647
6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym	349 038 080	61 594 955	410 633 035
7. Społeczeństwo informacyjne- bedowa elektronicznej administracji	1 949 985 200	344 115 035	2 294 100 235
8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki	280 200 000	49 447 059	329 647 059
Ogółem	8 254 885 280	1 456 744 460	9 711 629 740

II. PO RPW

W przypadku działania I.3 PO RPW, wkład ze środków unijnych wynosi ok. 437 mln EUR (wsparcie udzielane jest na zasadach określonych w GBER oraz zgodnie z zasadami udzielania pomocy *de minimis*, przy czym udział wsparcia *de minimis* jest nieznaczny).

Przedsiębiorstwa mogą być beneficjentami tego działania, na równi z jednostkami naukowymi, jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami, porozumieniami i stowarzyszeniami, instytucjami wspierającymi rozwój innowacyjny regionu, agencjami i fundacjami rozwoju regionalnego i lokalnego oraz organizacjami pozarządowymi, przy uwzględnieniu zasad udzielania pomocy publicznej. Z tego względu nie jest możliwe wydzielenie alokacji przeznaczonej na konkretny typ beneficjenta.

III. RPO

W przypadku RPO nie ma możliwości wyodrębnienia w poszczególnych programach operacyjnych działań skierowanych wyłącznie na wspieranie projektów z zakresu badań i rozwoju, w związku z czym nie można dokładnie określić wielkości środków, jakie zostaną na ten cel przeznaczone. Globalnie, na wsparcie obszaru *BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ* w ramach wszystkich 16 RPO w latach 2007-2013 zaplanowano kwotę 3 960 202 384 EUR.

Fundusz innowacyjności (program administrowany przez MG): ulga podatkowa dla przedsiębiorstw uzyskujących co najmniej 1,2 mln EUR przychodu rocznie ze sprzedaży usług badawczo-rozwojowych - koszty budżetowe to około 5 mln PLN rocznie.

- b) **cele B+R+I** na szczeblu krajowym (oraz – w stosownych przypadkach – na szczeblu regionalnym i lokalnym). Należą do nich: zapewnienie finansowania na rzecz organizacji badawczych, projektów B+R, infrastruktury badawczej, wspierania klastrów, wspierania transferu wiedzy;

I. POIG

POIG to jeden z 6 programów krajowych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, który finansowany jest ze środków europejskich. Jest to program skierowany przede wszystkim do przedsiębiorców, którzy zamierzają realizować innowacyjne projekty, związane z badaniami i rozwojem, nowoczesnymi technologiami, inwestycjami o dużym znaczeniu dla gospodarki lub wdrażaniem i stosowaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Głównym celem POIG jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw
- Wzrost konkurencyjności polskiej nauki
- Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym
- Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym
- Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy
- Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

Przyjęta strategia POIG zakłada kompleksowe wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć przedsiębiorców w zakresie prowadzenia prac B+R, inwestycji oraz doradztwa i szkoleń niezbędnych do realizacji inwestycji, jako działań przyczyniających się do podnoszenia innowacyjności i wzmocnienia ich pozycji konkurencyjnej na Jednolitym Rynku Europejskim oraz na rynkach międzynarodowych i w konsekwencji kreujących trwale i lepsze miejsca pracy w innowacyjnych przedsiębiorstwach. Program ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Będzie to zarówno bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjnych przedsiębiorstw.

Wsparciem zostaną objęte również działania mające na celu wzmocnienie powiązań międzynarodowych polskiej gospodarki, co umożliwi ekspansję przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych oraz przyczyni się do lokowania w Polsce nowoczesnych inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

Istotnym elementem budowy gospodarki opartej na wiedzy w POIG jest budowa szeroko rozumianego społeczeństwa informacyjnego. W ramach POIG wspierany będzie rozwój aplikacji informatycznych w administracji, służących przedsiębiorcom, a także wdrażanie przez przedsiębiorców elektronicznych usług oraz nowoczesnych rozwiązań umożliwiających przedsiębiorcom realizację procesów biznesowych drogą elektroniczną. Wsparcie tego rodzaju przyczyni się do powszechnego i efektywnego wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w kontaktach pomiędzy administracją a podmiotami gospodarczymi, a także rozwoju powiązań elektronicznych pomiędzy przedsiębiorcami. Uzupełnieniem tego typu wsparcia będzie przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

II. PO RPW

Wsparcie w ramach działania I.3 PO RPW ma na celu poprawę warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej – rozwój i dyfuzję przedsięwzięć innowacyjnych.

III. Celem ogólnej ulgi podatkowej na zakup nowych technologii jest zwiększenie liczby zastosowań nowych technologii w przedsiębiorstwach. Celem programu Fundusz innowacyjności, polegającego na udzielaniu ulgi podatkowej dla przedsiębiorstw świadczących usługi badawczo-rozwojowe jest zwiększanie zakresu świadczonych usług badawczo-rozwojowych przez te przedsiębiorstwa. Nadrzędnym celem wyżej wymienionych ulg jest zwiększanie nakładów prywatnych na badania i prace rozwojowe.

IV. Cele szczegółowe polityki innowacyjności realizowane na podstawie innych wytycznych niż B+R+I (pomoc regionalna, kapitał podwyższonego ryzyka, pomoc de minimis) to: zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw poprzez wdrażanie nowych technologii, stworzenie infrastruktury dla B+R+I, ułatwiania dostępu do kapitału dla innowacji, rozprzestrzenianie się innowacji poprzez sieci klastrów, parków technologicznych, platform transferu technologii i innych usług na rzecz innowacyjności świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, wspieranie promocji polskiej innowacyjności na rynkach międzynarodowych.

c) **rodzaje środków**, w miarę możliwości zgodnie z zasadami ramowymi B+R+I (pomoc na realizację projektów B+R; pomoc przeznaczona na techniczne studia wykonalności; pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP; pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw; pomoc przeznaczona na innowacje w obrębie procesów i innowacje organizacyjne w sektorze usług; pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji; pomoc na wypożyczenie wysoko wykwalifikowanego personelu; pomoc dla klastrów innowacyjnych);

I. POIG

Celem 1. osi priorytetowej POIG jest zwiększenie znaczenia sektora nauki w gospodarce poprzez realizację prac B+R w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W ramach osi wsparcie udzielane jest na prognozowanie kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, które mogą wywierać największy wpływ na tempo rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz na realizację polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa poprzez dofinansowanie projektów badawczych w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych zgodnych z Krajowym Programem Badań Naukowych i Prac Rozwojowych. Realizacja osi obejmuje również ochronę własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R, poprzez dofinansowanie kosztów związanych z uzyskaniem w Polsce i za granicą ochrony patentowej własności przemysłowej powstałej w jednostkach naukowych. Cel 1. osi ukierunkowany jest ponadto na zacieśnienie współpracy sektora nauki i przedsiębiorstw, poprzez wspieranie projektów rozwojowych o charakterze aplikacyjnym, ukierunkowanych na bezpośrednie zastosowanie w praktyce na potrzeby branży/gałęzi gospodarki lub o szczególnym wymiarze społecznym oraz wspieranie projektów celowych.

Głównym celem 2. osi priorytetowej POIG jest wzrost konkurencyjności polskiej nauki dzięki konsolidacji oraz modernizacji infrastruktury naukowo-badawczej i informatycznej najlepszych jednostek naukowych działających w Polsce. W ramach priorytetu oferowane jest wsparcie dla inwestycji w aparaturę naukowo-badawczą oraz inwestycji infrastrukturalnych w dużych ośrodkach badawczych. Ponadto, priorytet przewiduje współfinansowanie procesów restrukturyzacyjnych, konsolidujących jednostki naukowe, poprzez przenoszenie lub budowę wspólnej nowoczesnej infrastruktury badawczej oraz dofinansowanie niezbędnych inwestycji związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury informatycznej nauki.

Podstawą do udzielania bezpośredniej pomocy publicznej na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną jest rozporządzenie GBER. W ramach interwencji POIG, na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych bezpośrednia pomoc dla przedsiębiorców na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną została przewidziana w następujących działaniach:

- 1.4 *Wsparcie projektów celowych* - pomoc na badania przemysłowe lub prace rozwojowe. Wsparcie przeznaczone jest na sfinansowanie prowadzonych przez przedsiębiorców, samodzielnie lub we współpracy z jednostkami naukowymi) prac B+R, których wyniki muszą zostać wdrożone w działalności gospodarczej przedsiębiorcy,
- 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym* - pomoc na badania przemysłowe lub prace rozwojowe. Celem działania jest wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez wsparcie rozwoju powiązań między przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorstwami a instytucjami otoczenia biznesu, w tym jednostkami naukowymi.
- 5.4. *Zarządzanie własnością intelektualną* – poddziałanie 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej* - pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla małych i średnich przedsiębiorstw. Działanie ma na celu poprawę efektywności funkcjonowania rynku innowacji i przepływ innowacyjnych rozwiązań poprzez upowszechnienie stosowania prawa własności intelektualnej, przede wszystkim poprzez uzyskiwanie ochrony własności przemysłowej. W kontekście promowania działalności badawczo-rozwojowej, warto również zwrócić uwagę na działanie 4.5 *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki POIG*, którego głównym celem jest poprawa konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym, o dużej wartości i generujących znaczną liczbę miejsc pracy. Działanie to, mimo, iż nie jest bezpośrednio skierowane na działalność badawczą, rozwojową, innowacyjną, o której mowa w ogólnym rozporządzeniu GBER, preferuje inwestycje przedsiębiorców związane z rozpoczęciem lub rozwinięciem działalności badawczo-rozwojowej. Podobny schemat istnieje w ramach działania 4.2 *Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego*, gdzie przewidziano wsparcie, które, mimo braku bezpośredniego wpływu na działalność badawczo-rozwojową, w swoim założeniu ma przyczynić się do wzrostu zaangażowania przedsiębiorstw w prowadzenie takiej działalności.

II. PO RPW

W ramach działania I.3 PO RPW realizowane są projekty związane z tworzeniem i udostępnianiem przedsiębiorcom infrastruktury do prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej w parkach przemysłowych, parkach technologicznych oraz inkubatorach (m.in. technologicznych) wraz z wyposażeniem znajdujących się w nich laboratoriów. Wspierane są projekty przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw przez innowację produktową lub procesową.

Wsparcie mogą otrzymać również jednostki naukowe, centra doskonałości, centra transferu technologii, a także przedsiębiorstwa w zakresie tworzenia infrastruktury zaplecza badawczo-rozwojowego, jak również przygotowanie obszarów produkcyjnych oraz stref nowoczesnych usług i produkcji (kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje).

III. RPO

W przypadku RPO, w ramach programu pomocowego *rozporządzenie B+R* pomoc ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu poprzez wsparcie realizacji projektów badawczo-rozwojowych, natomiast w ramach *rozporządzenia sektorowego* pomoc jest udzielana na wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu przez wspieranie działalności badawczo-rozwojowej (zwiększenie zdolności podmiotów do świadczenia usług w zakresie prac badawczych i rozwojowych).

Projekt objęty pomocą na zasadach określonych w *rozporządzeniu B+R* może polegać na realizacji co najmniej jednej z następujących kategorii badań:

- badania podstawowe,
- badania przemysłowe,
- eksperymentalne prace rozwojowe.

W ramach *rozporządzenia sektorowego* mogą być realizowane projekty polegające w szczególności na:

- budowie lub przebudowie infrastruktury służącej do prowadzenia prac badawczych i rozwojowych, wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia lub
- zakupie urządzeń służących do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej.

IV. Fundusz innowacyjności:

- pomoc na realizację projektów B+R
- pomoc na techniczne studia wykonalności
- pomoc na pokrycie kosztów prac własności przemysłowej dla MŚP.

- d) **sektory** (do celów podziału ze względu na sektory mogą Państwo skorzystać z kodów NACE lub nagłówków proponowanych pod funkcją „Wybierz” w ramach narzędzia do wyszukiwania spraw dotyczących pomocy państwa, dostępnego pod adresem http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=2;

W żadnym z polskich programów pomocowych nie określono preferencji odnośnie sektorów, w których należy prowadzić działalność B+R+I.

- e) **wielkość beneficjentów** (małe, średnie i duże przedsiębiorstwa²) oraz ich **charakter** (przedsiębiorstwo, organizacja badawcza, w tym instytucja szkolnictwa wyższego, podmiot niekomercyjny, inny);

I. POIG

Oś priorytetowa:

1. **Badania i rozwój nowoczesnych technologii** – beneficjentami osi są: jednostki naukowe, sieci naukowe i konsorcja naukowo-przemysłowe, w tym Centra Doskonałości, Centra Zaawansowanych Technologii oraz podmioty zaangażowane w programie EIT+, jednostki organizacyjne, których przedmiotem działalności jest zarządzanie pracami B+R i ich organizowanie, polskie platformy technologiczne, przedsiębiorcy (zwłaszcza MŚP), naukowcy i zespoły naukowców, studenci, podmioty realizujące projekty foresight, m.in. jednostki naukowe, jednostki administracji publicznej, podmioty działające na rzecz nauki.
2. **Infrastruktura sfery B+R** - beneficjentami osi są: jednostki naukowe, sieci naukowe i konsorcja naukowo-przemysłowe, w tym Centra Zaawansowanych Technologii i Centra Doskonałości, uczelnie, jednostki organizacyjne, których przedmiotem działalności jest zarządzanie pracami B+R i ich organizowanie, jednostki wiodące MAN (Miejskie Akademickie Sieci Naukowe), Centra Komputerów Dużej Mocy, Podmioty zaangażowane w programie EIT+.
3. **Kapitał dla innowacji** - beneficjentami osi są: MŚP, Krajowy Fundusz Kapitałowy oraz fundusze kapitałowe, instytucje otoczenia biznesu wspierające powstawanie nowych firm innowacyjnych, w tym np. centra transferu technologii i innowacji, akceleratory technologii, inkubatory, parki naukowo-technologiczne, organizacje zrzeszające potencjalnych inwestorów (np. aniołów biznesu), organizacje przedsiębiorców i pracodawców.
4. **Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia** – beneficjentami osi są przedsiębiorcy.

² W przypadku, gdy takie informacje są dostępne i istotne, można określić podkategorie.

5. **Dyfuzja innowacji** - beneficjentami osi są: grupy przedsiębiorców, w tym: klastry, łańcuchy produkcyjne MSP i dużych przedsiębiorców, sieci technologiczne (MSP i jednostki naukowe) reprezentowane przez podmioty posiadające zdolność do występowania w ich imieniu; platformy technologiczne, instytucje otoczenia biznesu o zasięgu ogólnokrajowym, sieci instytucji otoczenia biznesu o znaczeniu ponadregionalnym, specjalistyczne ośrodki innowacyjności (podmioty zarządzające parkami technologicznymi, inkubatorami technologii, centrami zaawansowanych technologii, centrami produktywności oraz innymi ośrodkami specjalistycznych usług dla przedsiębiorców), przedsiębiorcy.
6. **Polska gospodarka na rynku międzynarodowym** - beneficjentami osi są: instytucje otoczenia biznesu o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym wspierające promocję gospodarczą i turystyczną Polski, instytucje otoczenia biznesu działające w branży turystycznej, instytucje publiczne, w tym państwowe osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy.
7. **Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji** - beneficjentami osi są: jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe, instytucje prowadzące państwowe ewidencje i rejestry na podstawie ustaw.
8. **Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki** - beneficjentami osi są: mikro, mali i średni przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, konsorcja jednostek samorządu terytorialnego, konsorcja jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Celem osi jest wspieranie działań w zakresie tworzenia usług elektronicznych, tworzenia elektronicznej komunikacji między przedsiębiorstwami oraz wspieranie projektów mających na celu dostarczenie dostępu do Internetu szerokopasmowego obywatelom szczególnie zagrożonym wykluczeniem cyfrowym.

II. PO RPW

W przypadku PO RPW, beneficjentami wsparcia mogą być przedsiębiorcy, jednostki naukowe, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, instytucje wspierające rozwój innowacyjny regionu, agencje i fundacje rozwoju regionalnego i lokalnego oraz organizacje pozarządowe, przy uwzględnieniu zasad udzielania pomocy publicznej.

Ograniczenia dotyczą jednak wartości inwestycji: do wsparcia kwalifikują się projekty inwestycyjne o całkowitej wartości co najmniej 3 mln euro, a w przypadku kompleksowego przygotowania terenu pod inwestycję – o wartości co najmniej 1 mln euro.

III. RPO

W ramach RPO, w przypadku *rozporządzenia B+R* pomoc jest udzielana przedsiębiorcom bez względu na wielkość, natomiast w przypadku *rozporządzenia sektorowego* w zakresie infrastruktury, sfery badawczo-rozwojowej – beneficjentem może być podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych, w tym w szczególności szkoła wyższa, jednostka naukowa, przedsiębiorca.

IV. Ulga podatkowa na pokrycie kosztów prac własności przemysłowej oraz nieopatentowanej wiedzy know-how skierowana jest do wszystkich przedsiębiorstw.

V. Ulga podatkowa na pokrycie kosztów prowadzenia badań i prac rozwojowych (Fundusz innowacyjności) skierowana jest do przedsiębiorstw uzyskujących przychód roczny w wysokości co najmniej 1,2 mln EUR i świadczących usługi badawczo-rozwojowe na skalę umożliwiającą uzyskanie z tej działalności co najmniej 20% przychodu przedsiębiorstwa.

f) **rodzaje instrumentów pomocy** (np. dotacje bezpośrednie, zaliczki zwrotne, pożyczki, pożyczki uprzywilejowane, zachęty podatkowe, wniesienie kapitału, gwarancje, rekompensata z tytułu towarów lub usług oferowanych powyżej cen rynkowych,

doradztwo, szkolenia, zapewnienie infrastruktury, polityka w zakresie zamówień publicznych, obniżenie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, umorzenie długu).

Wsparcie jest przekazywane w formie dotacji bezpośrednich oraz ulg podatkowych.

3. Wdrażanie i wykorzystanie programów pomocy państwa w zakresie B+R+I:

- a) proszę przedstawić listę programów wsparcia B+R+I realizowanych obecnie w Państwie członkowskim;

Programy wsparcia B+R+I realizowane obecnie w Polsce:

1. Programy administrowane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego:

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (B+R+I)

- SA.32863(2011/X) - Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. z 2009 r. Nr 68, poz. 414 ze zm.)

Regionalne Programy Operacyjne (B+R)

- SA.32223(2011/X) - Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań i rozwoju w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 113, poz. 92 ze zm.)

2. Program administrowany przez NCBiR (B+R+I)

- SA.32233(2011/X) - Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 października 2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (Dz.U. Nr 215, poz. 1411)

3. Program administrowany przez NCN (B+R)

- SA.32488(2011/X) - Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Nauki (Dz.U. z 2011 r. Nr 8, poz. 34)

4. Program administrowany przez MNiSW (B+R)

- SA.34159(2011/X) - Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 stycznia 2011 r. w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy publicznej na finansowanie współpracy naukowej z zagranicą (Dz. U. Nr 18, poz. 754 ze zm.)

5. Program administrowany przez MG (B+R+I)

- X55/2010 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie funduszu innowacyjności (Dz. U. Nr 143, poz. 1171)

- b) w odniesieniu do każdego programu proszę wskazać, czy jego cel jest związany z B+R, działalnością innowacyjną³, lub czy cele programu są mieszane (B+R+I);

Podano w nawiasach powyżej.

³ Pod pojęciem „programu z celem innowacyjnym” rozumiemy następujące środki pomocy na innowacje przewidziane w zasadach ramowych B+R+I (pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, pomoc przeznaczoną na innowacje w obrębie procesów i innowacje organizacyjne w sektorze usług, pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji, pomoc na wypożyczenie wysoko wykwalifikowanego personelu, pomoc dla klastrów innowacyjnych).

- c) jaki odsetek zobowiązań budżetowych w ramach początkowego ogólnego budżetu każdego programu został faktycznie wykorzystany (tj. wypłacony)?

I. POIG

Wykorzystanie środków POIG na dzień 29.02.2012r.

Działanie	alokacja w EURO	alokacja w PLN	kurs EURO	Kwota wypłaconych środków	Kwota wypłaconych środków	% wykorzystania alokacji
1.4. Wsparcie projektów celowych	390 352 176,00	1 627 456 292,18	4,1692	266 172 820,17	63 842 660,50	16,36%
5.4.1 Wsparcie na uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej	35 100 000,00	146 338 920,00	4,1692	1 965 291,37	471 383,33	1,34%

- Z uwagi na przeprowadzoną w 2011 r. nowelizację programu pomocowego, który rozszerzył zakres wsparcia udzielanego w ramach Działania 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym* o kategorię wsparcia na prace badawczo-rozwojowe (zgodnie z art. 31 GBER) na dzień 29.02.2012 r. w ramach tego działania nie wypłacono żadnych środków w ramach kategorii wsparcia na działalność B+R.

II. PO RPW

Wg stanu na dzień 30.01.2012 r. kwota środków wykorzystanych wynosiła ok. 760 mln PLN, co stanowi ok. 44,5 % ogólnego budżetu działania I.3.

III. RPO

Ze względu na brak możliwości wyodrębnienia w poszczególnych RPO działań skierowanych wyłącznie na wspieranie projektów z zakresu badań i rozwoju, nie jest możliwe określenie stopnia wykorzystania budżetu.

W *Raporcie o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2010 roku*, przygotowanym przez UOKiK wskazano, iż w oparciu o *rozporządzenie sektorowe* w roku 2010 udzielono pomocy w kwocie 51,27 mln PLN. Z uwagi na fakt, iż ten program pomocowy dotyczy różnych sektorów, nie jest możliwe dokładne wskazanie, jaka część z ww. kwoty została wykorzystana na udzielanie pomocy w zakresie infrastruktury B+R.

W *Raporcie* znalazła się również informacja, iż w roku 2010 nie została udzielona żadna pomoc na podstawie *rozporządzenia B+R*. Brak zainteresowania ze strony beneficjentów programem w roku 2010 może wynikać z faktu, iż zaczął on obowiązywać dopiero w połowie roku. Tym samym nie było możliwe przygotowanie i rozstrzygnięcie konkursów na tego rodzaju projekty w czasie, który pozwoliłby na udzielanie pomocy jeszcze w roku 2010. Faktyczne zainteresowanie beneficjentów tą formą wsparcia będzie mogło być oceniane dopiero na podstawie danych z roku 2011 (dotychczas nie opublikowano raportów UOKiK za rok 2011).

IV. SA.32233(2011/X)

Czas trwania programu: 01.12.2010-30.06.2014 r.

Budżet programu: 100 mln PLN (rocznie), łącznie na cały program: 358 mln PLN.

Wykorzystana alokacja (wartość zawartych umów): 6,3 mln PLN, co stanowi ok. 1,76 % całości alokacji przeznaczonej na program.

V. X55/2010 Fundusz innowacyjności – 10% założonego budżetu.

- d) jaki odsetek budżetu każdego programu został wykorzystany przez MŚP, duże przedsiębiorstwa i pozostałych beneficjentów?

I. POIG

Wykorzystanie środków POIG na dzień 29.02.2012r. z podziałem na podmioty.

Działanie	alokacja w EURO	alokacja w PLN	wartość dofinansowania MŚP w PLN	wartość dofinansowania MŚP w EURO	% wykorzystania alokacji
1.4. Wsparcie projektów celowych	390 352 176,00	1 627 456 292,18	202 962 530,94	48 681 409,13	12,47%
5.4.1 Wsparcie na uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej	35 100 000,00	146 338 920,00	1 951 292,35	468 025,60	1,33%
			wartość dofinansowania DUŻE w PLN	wartość dofinansowania DUŻE w EURO	% wykorzystania alokacji
1.4. Wsparcie projektów celowych	390 352 176,00	1 627 456 292,18	62 812 711,74	15 065 890,76	3,86%
5.4.1 Wsparcie na uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej	35 100 000,00	146 338 920,00	0,00	0,00	0,00%
			wartość dofinansowania INNE PODMIOTY w PLN	wartość dofinansowania INNE PODMIOTY w EURO	% wykorzystania alokacji
1.4. Wsparcie projektów celowych	390 352 176,00	1 627 456 292,18	397 577,49	95 360,62	0,02%
5.4.1 Wsparcie na uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej	35 100 000,00	146 338 920,00	13 999,02	3 357,72	0,01%

II. PO RPW

Typ beneficjenta	Wartość dofinansowania z EFRR wg wniosków o płatność	Odsetek budżetu każdego programu wg typów beneficjentów.
administracja rządowa	1 152 404,27	0,07%
agencje i fundacje rozwoju regionalnego i lokalnego	46 927 460,92	2,75%
inny nie wymieniony na liście	13 049 033,37	0,76%
instytucja oświatowa	10 614 840,43	0,62%
jednostka naukowa lub badawczo-rozwojowa	63 073 735,47	3,70%
jednostka organizacyjna jst	34 656 907,69	2,03%
jednostka samorządu terytorialnego, związek lub stowarzyszenie jst	245 395 248,77	14,38%
jednostka sektora finansów publicznych	6 299 106,73	0,37%
przedsiębiorca lub przedsiębiorstwo	23 461 055,78	1,37%
szkoła wyższa	315 226 441,26	18,47%
RAZEM	759 856 234,69	44,52%

Aktualnie wśród beneficjentów działania I.3 PO RPW nie ma firm z sektora MŚP.

III. RPO

Ze względu na brak możliwości wyodrębnienia w poszczególnych RPO działań skierowanych wyłącznie na wspieranie projektów z zakresu badań i rozwoju, nie jest możliwe określenie stopnia wykorzystania budżetu w podziale na poszczególne typy beneficjentów.

IV. SA.32233(2011/X)

Odsetek budżetu programu wykorzystany przez MŚP (środki wypłacone na podstawie wartości zawartych umów) od początku obowiązywania programu do chwili obecnej wynosi 1,73 %. Odsetek środków przyznanych MŚP w ramach dotychczas udzielonego wsparcia wynosi ok. 98,4%.

V. X55/2010 Fundusz innowacyjności – wszystkie 24 przedsiębiorstwa korzystające z programu należą do sektora MŚP.

4. Proszę opisać znaczenie programów i finansowania UE dla strategii B+R+I realizowanej w Państwie państwie członkowskim. W miarę możliwości proszę określić względne znaczenie następujących programów i mechanizmów finansowania UE:

- programy ramowe UE (obecny siódmy program ramowy⁴);
- program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji⁵;

Program CIP jest szczególnie wykorzystywany przez instytucje finansowe do zwiększania skali finansowania MŚP za pomocą instrumentu gwarancyjnego SMEG. Kilka polskich przedsiębiorstw uzyskało wsparcie w ramach projektów pilotażowych w zakresie eko-innowacji. Polska jest na 16 miejscu pod względem liczby wspartych projektów w ramach części ICT. Około 10% zgłoszonych przez polskich przedsiębiorców projektów w ramach części Intelligent Energy uzyskuje dofinansowanie. Około 20 tys. przedsiębiorców, w tym 15 tys. z sektora MSP, uzyskało wsparcie doradcze w ramach sieci Enterprise Europe Network.

- Europejski Instytut Innowacji i Technologii⁶;
- polityka spójności, realizowana w szczególności za pośrednictwem finansowania z funduszy strukturalnych na rzecz B+R i działalności innowacyjnej, przedsiębiorczości, ICT oraz rozwoju kapitału ludzkiego⁷;

Polityka spójności na rzecz działalności B+R+I została opisana w odpowiedzi na pytanie 1.

- Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), w szczególności w ramach mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka (RSFF)⁸.

⁴ http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

⁵ http://ec.europa.eu/cip/index_pl.htm

⁶ <http://eit.europa.eu/>

⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/activity/research/index_en.cfm#

⁸ Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka jest współfinansowany przez UE (za pośrednictwem 7PR) oraz EBI i ma na celu wspieranie głównie inwestycji sektora prywatnego w badania, rozwój technologii, demonstracje i innowacje na terytorium całej Europy. <http://www.eib.org/products/loans/special/rsff/?lang=en> oraz http://ec.europa.eu/invest-in-research/funding/funding02_en.htm

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron

5. Jakie znaczenie ma poziom prywatnego finansowania dla rozwoju polityki w zakresie B+R+I w Państwie państwie członkowskim? Czy mogą Państwo określić względne znaczenie różnych źródeł prywatnego finansowania, takich jak finansowanie za pośrednictwem pożyczek udzielanych przez banki, zasobów kapitału własnego, istniejących udziałowców, kapitału wysokiego ryzyka (inwestowanie w przedsiębiorstwa nienotowane przez fundusze inwestycyjne) oraz inwestycje kapitału wysokiego ryzyka (inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe w przedsiębiorstwa znajdujące się na wczesnym etapie rozwoju)?

- około 150 mln EUR zostanie zainwestowanych w ciągu kilku lat przez prywatnych inwestorów w ramach inwestycji typu *venture capital* we współpracy z Krajowym Funduszem Kapitałowym w rozwój innowacyjnych MŚP

- około 150 mln EUR zostało zainwestowanych przez instytucje finansowe w celu udzielenia kredytu technologicznego na realizację inwestycji technologicznej polegającej na wdrożeniu do produkcji nowej technologii w postaci patentu, licencji, know-how

- około 50 mln EUR rocznie wydają przedsiębiorcy posiadający status centrum badawczo-rozwojowego (22 podmioty) na pokrycie kosztów prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych

W Polsce udział środków prywatnych w nakładach ogółem przeznaczonych na działalność B+R jest niski. W 2008 r. udział środków prywatnych w nakładach ogółem wyniósł 30,9% (w 2007 r. 24,5%, w 2006 r. 25,1% oraz w 2005 r. 26,0%). Według najbardziej aktualnych dostępnych danych, w 2005 r. udział środków podmiotów gospodarczych wynosił przeciętnie w krajach OECD 62,7%, a w krajach UE – 54,1%. Odwrotnie niż w przypadku środków budżetowych, niski udział środków podmiotów gospodarczych w nakładach ogółem na działalność B+R jest cechą krajów słabiej rozwiniętych. Jednocześnie jednak w 2010 r. w Polsce w sektorze przedsiębiorstw (bez publicznych jednostek badawczych) zanotowano bardzo duże zaangażowanie środków własnych na działalność B+R (86,1%). Środki budżetowe w działalności B+R przedsiębiorstw stanowiły tylko 12,3%, natomiast w działalności B+R sektora rządowego udział środków budżetowych wyniósł aż 87,7%.

6. W jakim stopniu obecny kryzys gospodarczy i finansowy wpłynął na:

- ogólną politykę publiczną w zakresie B+R+I;

Kryzys gospodarczy i finansowy wymusił zwrócenie uwagi na efektywność wydatkowania środków publicznych i mechanizmy rewolwingowe, które pozwalają na wspieranie przedsiębiorstw tylko w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne, ponieważ wymuszają zwrot części środków do budżetu i wsparcie większej liczby beneficjentów.

- kwestię przyznawania pomocy państwa na rzecz B+R+I w Państwie państwie członkowskim;

Kryzys gospodarczy i finansowy uniemożliwił m.in. rozszerzenie zakresu ulgi podatkowej dla centrów badawczo-rozwojowych w ramach programu X55/2010 oraz wprowadzenie nowych ulg podatkowych na wspieranie B+R+I.

- poziom nakładów sektora prywatnego na B+R+I?

Ogólna wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową w 2009 r. wyniosła 9070 mln PLN, co oznacza przyrost w porównaniu z 2008 rokiem o ok. 1,4 mld PLN (15%). Średni wskaźnik nakładów na B+R w relacji do PKB wzrósł z 0,57% w 2007 r. do 0,67% w 2009 r., ale jest to zaledwie 1/3 średniej z UE-27, który w 2009 r. wyniósł 2%.

Nakłady przedsiębiorców w stosunku do PKB wyniosły w %: w 2000 r. - 0,16, 2001 - 0,16, 2002 r. - 0,13, 2003 - 0,13, 2004 r. - 0,13, 2005 r. - 0,18, 2006 r. - 0,18, 2007 r. - 0,17, 2008 r. - 0,19, 2009 r. - 0,19.

Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle wyniosły w 2009 r. 22,7 mld PLN, natomiast w sektorze usług 8,3 mld PLN. Oznacza to spadek nakładów w porównaniu z 2008 r., kiedy to w przemyśle wyniosły one 25,4 mld PLN, a w sektorze usług 12,6 mld PLN.

Jeżeli taki wpływ występuje, proszę opisać jego charakter i określić, czy i w jaki sposób Państwa władze dostosowały prowadzoną przez siebie ogólną politykę w zakresie B+R+I, w szczególności politykę w zakresie przyznawania pomocy państwa, w odpowiedzi na kryzys? W jaki sposób Państwa władze zamierzają zapewnić finansowanie na rzecz działalności w zakresie B+R+I prowadzonej przez MŚP, które wyjątkowo dotkliwie odczuły wpływ kryzysu finansowego na akcję kredytową banków?

Kryzys gospodarczy zbiegł się w czasie w przyjęciem i wdrażaniem reform systemu nauki, które ukierunkowane były m.in. na wprowadzenie zmian instytucjonalnych oraz zwiększenie efektywności i lepsze adresowanie wsparcia w ramach B+R. Mimo spowolnienia gospodarczego nastąpił wzrost nakładów budżetowych na naukę i szkolnictwo wyższe (prezentuje to odpowiedź na pytanie 2), przy czym wzrost ten w dużej mierze wynika ze wsparcia w ramach polityki spójności. Poza tym nie były podejmowane dodatkowe środki dotyczące działalności B+R. Udział nakładów prywatnych na B+R nadal pozostaje na bardzo niskim poziomie (według danych GUS udział podmiotów gospodarczych w strukturze finansowania nakładów na B+R w 2010 roku zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,7 punkta procentowego i wynosił 24,4%).

A.2. Uzasadnienie polityki w zakresie B+R+I

Pytania skierowane do władz publicznych:

7. Jakie są główne cele polityki w zakresie B+R+I realizowanej przez Państwa państwo członkowskie (np. zwiększenie inwestycji w B+R+I, lepsza alokacja zasobów, rozwój określonego sektora, rodzaju działalności lub regionu, wzrost zatrudnienia, ochrona środowiska)? Jeśli uznają Państwo, że odnośne środki nie były ukierunkowane na realizację żadnego celu szczegółowego, proszę podać przyczynę takiego stanu rzeczy.

Nie istnieje jeden oficjalny dokument przedstawiający cele polityki w zakresie B+R+I. Cele te wynikają z szeregu dokumentów. Głównym celem polityki B+R+I jest odwrócenie proporcji nakładów publicznych (2/3 nakładów na B+R+I) do nakładów prywatnych (1/3 nakładów na B+R+I). W zakresie realizacji polityki spójności do takich celów należy: wzmocnienie sektora B+R działającego na rzecz rozwoju gospodarki, wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami oraz pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami naukowymi, zwiększenie inwestycji w B+R+I, a także rozwój poszczególnych regionów.

8. Czy uważają Państwo, że poprzez wdrażanie środków na rzecz B+R+I niestanowiących pomocy i środków pomocy państwa na rzecz B+R+I Państwa państwo członkowskie dąży do osiągnięcia różnych celów w zakresie B+R+I? Jeżeli tak, czy mogą Państwo wskazać te różnice?

Wdrażanie środków na rzecz B+R+I niestanowiących pomocy (np. wsparcie jednostek naukowych nie będących przedsiębiorstwami lub naukowców) i wdrażanie środków stanowiących pomoc państwa na B+R+I opiera się na dążeniu do tych samych celów, zwłaszcza stymulowania wzrostu nakładów na B+R, większego umiędzynarodowienia i podnoszenia jakości polskiej nauki.

9. Jak Państwa państwo członkowskie postrzega kwestię równowagi między interwencjami uwzględniającymi pomoc państwa a innymi strategiami mającymi na celu wspieranie B+R+I w ramach realizowanej polityki w zakresie B+R+I? Gdzie, Państwa zdaniem, kierowany jest największy wkład ze środków pomocy państwa poza ogólnymi środkami horyzontalnymi?
10. Jak oceniają Państwo skuteczność polityki w zakresie B+R+I prowadzonej w Państwa państwie członkowskim? Czy przeprowadzają Państwo ocenę środków indywidualnych lub programów?

MNiSW - Skuteczność polityki będzie oceniana w sposób systematyczny. Obecnie, zarówno w MNiSW, jak i w agencjach administrujących środkami publicznymi na B+R+I (NCBiR, PARP, Fundacja Nauki Polskiej, Ośrodek Przetwarzania Informacji) pracują specjaliści ds. ewaluacji programów i instrumentów. Są plany koordynacji ich pracy. Jednak systematyczna ewaluacja polityk jest dopiero w fazie tworzenia.

MRR - W odniesieniu do polityki spójności, ocena realizacji poszczególnych programów operacyjnych polega na dokonywaniu przeglądów śródkresowych, w ramach których przeprowadza się ewaluację wszystkich osi priorytetowych. Badania obejmują swoim zakresem ocenę adekwatności instrumentów wsparcia dla potrzeb grup docelowych, analizę dotychczas osiągniętych efektów realizacji programów, identyfikację problemów i barier we wdrażaniu oraz ocenę systemu wdrażania. Efektem realizowanych badań są liczne wnioski i rekomendacje, które będą służyć wprowadzeniu niezbędnych usprawnień i modyfikacji w aktualnych programach operacyjnych, jak i w przygotowaniu nowych programów na lata 2014-2020.

MG - Skuteczność polityki w zakresie B+R+I jest mierzona liczbą wspartych przedsiębiorstw, nowością technologii oraz wielkością inwestycji w B+R+I. Dotychczasowe ewaluacje wskazują na wykorzystywanie zaalokowanych środków publicznych na wpieranie działalności B+R+I zgodnie z prognozowanymi scenariuszami. Głównym miernikiem skuteczności polityki w zakresie działalności B+R+I jest wzrost nakładów na B+R+I w stosunku do PKB, w szczególności nakładów prywatnych. W Polsce udział nakładów na B+R+I w PKB wzrósł w ciągu trzech lat (2007-2010) z 0,6% do 0,7%, co wskazuje na pozytywny kierunek prowadzonej polityki w obszarze B+R+I. Wyzwaniem pozostaje zwiększenie udziału nakładów prywatnych w nakładach na B+R+I ogółem, ponieważ udział nakładów prywatnych jest wciąż niski (ok. 30% nakładów ogółem). W przyszłej perspektywie finansowej główny nacisk zostanie położony na zwiększenie nakładów prywatnych na B+R+I.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

11. Jak postrzegają Państwo rozwój realizowanej w Państwa państwie członkowskim polityki w zakresie B+R+I w kontekście wspomnianej powyżej strategii „Europa 2020” i procesu jej wdrażania?

Cele określone w strategii Europa 2020, a także inicjatywach przewodnich, zwłaszcza inicjatywie Unia Innowacji, są brane pod uwagę przy określaniu celów polityki naukowej i innowacyjnej na poziomie krajowym i regionalnym. Dotyczy to zwłaszcza Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki oraz programów wykonawczych do ww. strategii (program rozwoju nauki i program rozwoju przedsiębiorstw). Strategia Europa 2020 była także brana pod uwagę przy tworzeniu Krajowego Programu Badań (dokumentu określającego priorytety krajowe w zakresie finansowania badań stosowanych). Na poziomie wdrożeniowym cele strategii Europa 2020 są realizowane poprzez działania zapisane w Krajowym Programie Reform na lata 2011-2014.

W ramach programów operacyjnych (POIG, PO RPW i RPO), działania ukierunkowane na wsparcie działalności B+R+I wpisują się doskonale w cele strategii Europa 2020. Ponadto, w przypadku PO RPW i RPO są źródłem finansowania zadań inwestycyjnych wynikających z regionalnych strategii innowacji poszczególnych regionów i stanowią mechanizm służący wyrównaniu poziomu dostępu do nowoczesnych technologii i infrastruktury służącej do działalności w zakresie B+R+I, szczególnie dla najsłabiej rozwiniętych regionów Polski.

A.3. Wpływ zasad ramowych B+R+I na politykę w zakresie B+R+I

Pytania skierowane do władz publicznych:

12. Czy na opracowanie przez Państwa ogólnej polityki w zakresie B+R+I miały wpływ przepisy zawarte w zasadach ramowych B+R+I (na przykład kwalifikowalne kategorie pomocy, ocena wpływu zachęt)? Czy istnieją przykłady środków wsparcia, których planowana struktura została zmieniona w celu ich dostosowania do wymogów ustanowionych w zasadach ramowych B+R+I? Jeżeli tak, proszę wyjaśnić przyczynę dokonania zmian.

W Polsce nie funkcjonują aktualnie programy pomocowe oparte na zasadach ramowych B+R+I. Jedynym programem, który funkcjonował w oparciu o zasady ramowe, był program N 806/2006 *Fundusze innowacyjności utworzone przez centra badawczo-rozwojowe*, jednak w 2009 r. został on dostosowany do GBER. Na opracowanie krajowych regulacji w zakresie udzielania pomocy publicznej na B+R+I miały wpływ przede wszystkim przepisy GBER. Jednakże regulacje zawarte w zasadach ramowych miały pewne znaczenie ze względu na wskazane w nich możliwości udzielania wsparcia na B+R+I niestanowiącego pomocy publicznej. Ponadto, zasady ramowe stanowią dokument pomocniczy w interpretacji przepisów dotyczących pomocy publicznej na B+R+I.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

13. Czy uważają Państwo, że obecnie obowiązujące zasady ramowe B+R+I dostarczyły państwom członkowskim wytycznych w zakresie opracowywania dużych, indywidualnych środków pomocy na rzecz B+R, które są lepiej ukierunkowane na nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku niż środki przewidziane w ramach poprzednich zasad pomocy państwa w zakresie B+R?

SEKCJA B: OGÓLNE PYTANIA DOTYCZĄCE POMOCY PAŃSTWA NA RZECZ B+R+I

B.1. Skuteczność pomocy państwa na rzecz B+R+I

Pytania skierowane do władz publicznych:

14. Jeżeli Państwa państwo członkowskie osiągnęło cele w zakresie B+R+I za pomocą środków, które w pewnych warunkach nie mogą wiązać się z przyznaniem pomocy państwa, proszę wskazać, czy środki te wchodzą w zakres objęty którymkolwiek z poniższych nagłówków, oraz w jaki sposób zagwarantowano, że nie wiążą się one z przyznaniem pomocy państwa:

- pomoc *de minimis*⁹;

Polska posiada programy pomocowe przewidujące udzielanie pomocy *de minimis* na działalność B+R+I, które są zgodne z rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*.

- infrastruktura w zakresie B+R+I;

Finansowanie infrastruktury B+R+I ze środków publicznych niestanowiących pomocy skierowane jest wyłącznie do podmiotów, które spełniają wymogi definicji organizacji badawczej.

- polityka w zakresie praw własności przemysłowej;
- edukacja i szkolenia;
- mobilność wysoko wykwalifikowanych pracowników;
- przekazywanie wiedzy i technologii;
- ogólne zachęty podatkowe;
- polityka zamówień publicznych;
- kampanie informacyjne;
- inne środki ogólne.

15. Jaki wpływ na ogólną skuteczność Państwa polityki w zakresie B+R+I wywarły zasady ramowe B+R+I?

Zasady ramowe B+R+I były i są cennym źródłem informacji precyzując, jakie jest oficjalne stanowisko Komisji Europejskiej na temat pomocy publicznej B+R+I oraz w jakich przypadkach wsparcie nie musi być udzielane w schemacie pomocy publicznej. Jednakże, potencjalny pozytywny wpływ zasad ramowych jest znacznie ograniczany przez fakt, iż obecne ich brzmienie zawiera wiele niejasności, co utrudnia interpretację przepisów w zakresie pomocy publicznej na B+R+I. Z uwagi na te niejasności mogą istnieć poważne trudności z tworzeniem nowych środków pomocowych opartych na zasadach ramowych.

Zasady ramowe przed wejściem w życie GBER, stanowiły podstawę do przygotowania pierwszych programów pomocowych.

Zasady ramowe wymagają wykazania efektu zachęty (wykazanie, że pomoc powoduje zmianę zachowania beneficjenta prowadzącą do zintensyfikowania działalności B+R+I). Biorąc pod uwagę doświadczenia ze stosowania nieobowiązującego już programu N 806/2006 *Fundusze innowacyjności utworzone przez centra badawczo-rozwojowe*, można zauważyć, że zastosowanie efektu zachęty, który w tym wypadku spełniony jest poprzez konieczność zwiększania przez beneficjenta nakładów na badania i prace rozwojowe (choćby w minimalnym stopniu), powoduje

⁹ Przyznana na rzecz przedsiębiorstwa pomoc o niewielkiej wartości („pomoc *de minimis*”), której kwota nie przekracza 200 000 EUR w okresie trzech lat budżetowych i spełnia określone warunki, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, ponieważ uznaje się, że nie wpływa ona na wymianę handlową ani nie zakłóca konkurencji. Warunki stosowania pomocy *de minimis* zostały ustanowione w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*, Dz.U. L 379 z 28.12.2006, s. 5.

zwiększone zaangażowanie przedsiębiorcy w utrzymanie zakresu prowadzonych badań i stopniowe zwiększanie nakładów na ten cel. Efektem jest stały rozwój działalności badawczo-rozwojowej. W pozostałym obszarze zasady ramowe nie wywarły znaczącego wpływu na cel programu pomocowego, którym jest zwiększanie nakładów prywatnych na badania i prace rozwojowe.

Można stwierdzić, że zasady ramowe wywierają ogólny wpływ na kształtowanie polityki państwa w dziedzinie B+R+I poprzez różnicowanie intensywności wsparcia publicznego w zależności od *market failure*, czyli przyznawanie większej intensywności pomocy badaniom podstawowym i badaniom przemysłowym oraz zmniejszanie intensywności wsparcia w odniesieniu do prac rozwojowych, które są najbliżej rynku i najszybciej zwracają się ich koszty, więc są najchętniej finansowane przez przedsiębiorców. Ponadto przyznawanie większej intensywności wsparcia w przypadku współpracy z publicznym ośrodkiem badawczym lub przedsiębiorcą z sektora MŚP zachęca do współpracy środowiska biznesu i nauki oraz współpracy dużych laboratoriów badawczych z MŚP. Zasady ramowe pomagają w uaktywnianiu środków prywatnych na rzecz ponoszenia nakładów na badania i prace rozwojowe oraz w kreowaniu i utrzymywaniu sieci współpracy badawczej.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

16. Proszę udostępnić wszelkie istotne badania lub sprawozdania, w których opisano skuteczność pomocy państwa na rzecz B+R+I w Państwie państwie członkowskim.

Badania w zakresie B+R są dostępne na stronie www.ewaluacja.gov.pl.

Opracowania ewaluacyjne dotyczące programów wspierających B+R:

- a. Patent Plus i Kreator Innowacyjności

http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/ministerstwo/Inicjatywy/Programy_ministra/20100211_RapFIN_PPKI.pdf

- b. Bon na Innowacje

<http://www.parp.gov.pl/index/more/19878>

- c. Ewaluacje POIG

<http://www.poig.gov.pl/analizyraportypodsumowania/strony/opracowania.aspx>

Skuteczność pomocy państwa na rzecz B+R+I w zakresie wsparcia udzielanego przedsiębiorcom na realizację projektów celowych została ujęta w raporcie końcowym z badania ewaluacyjnego pt.: „Ewaluacja Działania 1.4-4.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013.” W odniesieniu do 1 i 2 osi priorytetowej POIG powstał raport końcowy z badania ewaluacyjnego pt.: „Ocena stanu realizacji 1 i 2 Priorytetu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w połowie okresu programowania.” Wersje elektroniczne obu raportów zostaną przekazane w załączeniu do niniejszego kwestionariusza.

17. Które rodzaje instrumentów pomocy państwa, na podstawie Państwa doświadczeń, są najbardziej odpowiednie z punktu widzenia skutecznego wspierania B+R+I (np. dotacje bezpośrednie, zaliczki zwrotne, pożyczki, pożyczki uprzywilejowane, zachęty podatkowe, wniesienie kapitału, gwarancje, rekompensata z tytułu towarów i usług oferowanych powyżej cen rynkowych, doradztwo, szkolenia, zapewnienie infrastruktury, polityka w zakresie zamówień publicznych, obniżenie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, umorzenie długu)? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Do najbardziej odpowiednich instrumentów pomocy państwa z punktu widzenia skutecznego wspierania B+R+I należą:

- **dotacje bezpośrednie** – ze względu na fakt, iż ich udzielenie nie wiąże się z koniecznością zwrotu środków, a majątek sfinansowany dotacją stanowi własność beneficjenta, który ponosi wyłączną odpowiedzialność za jego wykorzystanie zgodnie z zakładanymi celami. Instrument ten w wymierny sposób niweluje ewentualne straty przedsiębiorcy spowodowane niepowodzeniem projektu badawczego. Prowadzenie badań i prac rozwojowych przez przedsiębiorców to podejmowanie dużego ryzyka inwestycyjnego. Pomoc państwa jest najbardziej potrzebna tam, gdzie ryzyko jest największe. Pożyczki i gwarancje nie są zatem skutecznym instrumentem zachęcającym do prowadzenia badań i prac rozwojowych. Rewolwingowe instrumenty finansowe mogą być skuteczną zachętą jedynie na mniej ryzykownych, końcowych etapach procesu badawczego, jak na przykład: budowa prototypu, testy, demonstracja, upowszechnianie rezultatów badawczych oraz projekt pilotażowy wdrażający rezultaty badawcze. Ponadto, biorąc pod uwagę ograniczone możliwości pozyskania wsparcia na projekty badawcze przez przedsiębiorców na rynku komercyjnym, z uwagi na wysoki poziom ryzyka, w tego typu instrumentach należałoby zachować formę wsparcia bezzwrotnego.

- **zapewnienie infrastruktury** – jest szczególnie istotne w działalności instytucji otoczenia biznesu (parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości), które świadczą usługi na rzecz MŚP, a nie są w stanie zakupić urządzeń z własnych środków.

18. Które instrumenty, na podstawie własnych doświadczeń, uważają Państwo za szczególnie skuteczne we wspieraniu innowacyjnych nowych przedsiębiorstw oraz MŚP?

Chociaż z części przeprowadzanych badań ewaluacyjnych wynika, że najmniej efektywną formą wsparcia są dotacje bezpośrednie, biorąc pod uwagę poziom rozwoju gospodarczego kraju, doświadczenia z udzielaniem pomocy oraz brak instytucji/innych instrumentów finansujących projekty B+R, które charakteryzują się wysokim poziomem ryzyka, dotacja jest formą najprostszą i cieszącą się największym zainteresowaniem MŚP. Należy wziąć pod uwagę niższy poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw w stosunku do przedsiębiorców UE-15. Przykładem mniejszego zainteresowania i trudności we wdrażaniu innych form finansowania jest m.in. instrument skierowany do MŚP przewidziany w POIG - regionalna pomoc inwestycyjna w ramach działania 4.3 *Kredyt technologiczny*. Ponadto, za szczególnie skuteczny instrument wspierania MŚP można uznać zapewnienie infrastruktury dla instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi na rzecz MŚP, a które nie są w stanie zakupić niezbędnych urządzeń z własnych środków.

Polska nie ma doświadczeń w udzielaniu pomocy dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, przewidzianej w pkt 5.4 zasad ramowych. Dopiero niedawno taki instrument został wprowadzony do programu pomocowego SA.32233(2011/X), ale w oparciu o art. 35 GBER. Dotychczas powstawanie młodych innowacyjnych przedsiębiorstw było wspierane głównie za pomocą inwestycji typu PE/VE współfinansowanych ze środków publicznych w oparciu o wytyczne w zakresie inwestycji kapitału podwyższonego ryzyka. Ponadto tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw jest wspierane poprzez tworzenie parków technologicznych świadczących nieodpłatnie usługi udostępniania infrastruktury badawczej, usługi doradcze, w tym transferu technologii oraz obsługę administracyjną nowych innowacyjnych przedsiębiorstw.

B.2. Pozytywne skutki pomocy państwa na rzecz B+R+I

Pytania skierowane do władz publicznych:

19. W jaki sposób władze w Państwie członkowskim sprawdzają istnienie efektu zachęty przy przyznawaniu pomocy państwa na rzecz B+R+I? Czy zazwyczaj przeprowadzają Państwo analizę przeciwną (tj. analizę działań, jakie dane przedsiębiorstwo podjęłoby w

przypadku braku pomocy)? Proszę podać przykłady. Czy dokonują Państwo pomiaru wpływu dodatkowych wydatków publicznych na stymulowanie wydatków prywatnych na rzecz B+R+I? Jeżeli tak, jakie są wyniki tych pomiarów?

Zgodnie z przepisami programów pomocowych, za projekty spełniające efekt zachęty są uznawane projekty, których realizacja rozpoczęła się po złożeniu wniosku. Dodatkowy ciężar udowodnienia efektu zachęty spoczywa na dużych przedsiębiorcach. W takim przypadku w składanej przed rozpoczęciem realizacji inwestycji dokumentacji podmiot wnioskujący, na podstawie analiz wykonalności bądź analizy porównawczej udowadnia, iż dzięki otrzymaniu dofinansowania zaistnieje co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

- rozmiar działań podejmowanych w ramach projektu zostanie znacząco zwiększony,
- zasięg projektu zostanie znacząco rozszerzony,
- całkowita kwota wydana przez przedsiębiorcę na projekt zostanie znacząco zwiększona,
- nastąpi znaczne przyspieszenie realizacji projektu.

Weryfikacji efektu zachęty dokonuje podmiot udzielający pomocy poprzez sprawdzenie, czy beneficjent (duży przedsiębiorca) przedłożył przedmiotowy dokument i czy dokument wskazuje na wystąpienie efektu zachęty. Analiza porównawcza powinna uzasadnić w sposób przekonujący i wiarygodny udzielanie pomocy publicznej na realizację projektu. Podawane informacje powinny być oparte na dokładnych i rzetelnych danych. Przedsiębiorca ma obowiązek przedstawienia analizy wykonalności projektu w sytuacji otrzymania pomocy oraz bez jej udziału (tzw. wariant zerowy). Wcześniej (doświadczenie MNiSW) akceptowaną formą było jedynie oświadczenie/deklaracja beneficjenta o wystąpieniu efektu zachęty, jednak po uwagach KE położono nacisk na przedstawianie przez beneficjenta analizy porównawczej oraz jej weryfikację przez instytucję udzielającą pomocy. Brak jest obowiązującego wzoru takiej analizy. Z jednej strony daje to władzom polskim swobodę działania, a z drugiej może budzić wątpliwości, czy przyjmowane dokumenty spełniają oczekiwania KE.

Dotychczas podejmowane działania dotyczące pomocy państwa na rzecz B+R+I wpływały pozytywnie na konkurencję, o czym świadczy rozwój sfery B+R poprzez dostarczanie środków finansowych niezbędnych do jej rozwoju, bez których zasadnicza część nowych inicjatyw nie byłaby podejmowana.

W jedynym programie, który był oparty o zasady ramowe na B+R+I - N 806/2006 *Fundusze innowacyjności utworzone przez centra badawczo-rozwojowe*, efekt zachęty był oceniany *ex post*, poprzez coroczne sprawdzanie, czy doszło do:

- a) wzrostu liczby osób zatrudnionych przy badaniach lub pracach rozwojowych w porównaniu z poprzednim rokiem obrotowym,
- b) wzrostu wydatków na badania i prace rozwojowe w stosunku do poprzedniego roku obrotowego, który to wzrost musiał być większy niż kwota pomocy w roku poprzednim,
- c) wzrostu przychodów netto ze sprzedaży usług badawczych i rozwojowych w stosunku do poprzedniego roku obrotowego.

Wszystkie te warunki musiały być spełnione łącznie. Jeśli któryś z warunków nie był spełniony, pomoc publiczna musiała być zwrócona. Centra badawczo-rozwojowe mają obowiązek wydatkować środki pozyskane z tytułu odpisów podatkowych w ramach tego programu na badania lub prace rozwojowe. Wpływ dodatkowych wydatków publicznych na stymulowanie wydatków prywatnych na B+R+I jest równy kwocie uzyskanej przez beneficjenta pomocy publicznej. Wszystkie centra badawczo-rozwojowe corocznie wykazują przyrost wydatków na działalność B+R+I.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

20. W jakich okolicznościach uznaliby Państwo przyznanie pomocy państwa na rzecz B+R+I za konieczne? Proszę wskazać pozytywne skutki środków pomocy państwa na rzecz B+R+I i w szczególności wszelkie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, które powinny być zniwelowane dzięki pomocy państwa na rzecz B+R+I, lub inne powody.

Niedoskonałości w funkcjonowaniu rynku w obszarze B+R+I mogą dotyczyć asymetrii wielkości nakładów inwestycyjnych oraz wysokości spodziewanych zysków i ryzyka związanego z procesem badawczym. Pomoc państwa w takim przypadku powinna polegać na udzielaniu dofinansowania na prowadzenie badań, których wyniki byłyby powszechnie dostępne. Przyznanie pomocy państwa w zakresie B+R+I jest konieczne do ogólnego zwiększania nakładów na prowadzenie badań, prac rozwojowych i innowacji procesowych. W gospodarkach, w których nakłady publiczne w zakresie badań i prac rozwojowych i innowacji procesowych przewyższają nakłady prywatne, niezbędne jest wspieranie działalności B+R+I ze środków publicznych. Celem jest zapewnienie dostępu do finansowania tej działalności, której finansowanie w przypadku MŚP nie jest możliwe ze środków własnych ani nie jest zapewnione przez instytucje finansowe. Ponadto współfinansowanie publiczne działalności B+R+I zmniejsza koszty wynikające z niepowodzenia badań lub prac rozwojowych lub innowacji procesowych, a więc zachęca przedsiębiorców do podejmowania ryzyka inwestowania w B+R+I. Inny obszar występowania niedoskonałości w funkcjonowaniu rynku w obszarze B+R+I dotyczy dostępu MŚP (głównie start-up'ów) do infrastruktury badawczej.

21. W jakich okolicznościach uznaliby Państwo, że środki pomocy państwa wywierają efekt zachęty, tj. stymulują beneficjentów pomocy do podejmowania dodatkowych wysiłków w zakresie B+R+I? Czy Państwa zdaniem pomoc państwa jest potrzebna głównie do wyeliminowania ograniczeń finansowych (np. niezdolności przedsiębiorstw do przyciągnięcia zewnętrznych źródeł finansowania na rzecz B+R+I), czy też do uporania się z niską rentownością B+R+I (np. niezdolnością przedsiębiorstw do czerpania zysków z innowacji)?

Pomoc na B+R+I wywołuje efekt zachęty, gdy występuje:

- finansowanie przez beneficjenta pomocy projektu badawczego o wartości, której w ciągu kilku ostatnich lat nie dokonywał,
- stopniowe zwiększanie nakładów na B+R+I,
- rozszerzenie działalności B+R+I o dziedziny, które w ciągu ostatnich kilku lat nie były przedmiotem zainteresowania beneficjenta,
- pomiar zachowania beneficjenta w sytuacji nieuzyskania pomocy na B+R+I wskazujący na niemożność wykonania projektu bez pomocy publicznej,
- rekompensata wysokiego ryzyka projektu badawczego ocenionego przez ekspertów naukowych i biznesowych.

Pomoc publiczna na rzecz B+R+I jest potrzebna do wyeliminowania luki w finansowaniu badań naukowych i prac rozwojowych, szczególnie w przypadku MŚP. Ze względu na wysoki poziom ryzyka, tylko największe i bardzo stabilne finansowo firmy są w stanie pozyskać finansowanie dłużne na badania lub prace rozwojowe. Finansowanie kapitałowe również nie jest powszechnie dostępne na etapie prowadzenia badań i prac rozwojowych, lecz dopiero na etapie wdrażania wyników badań do produkcji. MŚP nie mają środków własnych na badania, ani nie mogą uzyskać finansowania na rynku.

B.3. Negatywne skutki pomocy państwa na rzecz B+R+I

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

22. Jakie skutki można – Państwa zdaniem – uznać za najważniejsze potencjalne negatywne skutki pomocy państwa na rzecz B+R+I, tj. związane z zakłóceniami konkurencji i wpływem na wymianę handlową? Jakie okoliczności mogą – według Państwa – doprowadzić do zwiększonego ryzyka wystąpienia zakłócenia konkurencji/wpływu na wymianę handlową w wyniku przyznania pomocy na rzecz B+R+I? Przy udzielaniu odpowiedzi proszę rozważyć w szczególności następujące okoliczności: bliskość rynku działalności w zakresie B+R+I objętej wsparciem, kwotę pomocy, wielkość podmiotu będącego beneficjentem, pozycję rynkową beneficjenta, poziom pozytywnych efektów zewnętrznych, strukturę danego rynku.

Negatywny wpływ na konkurencję może mieć przede wszystkim błędne zakwalifikowanie projektów jako nie objętych pomocą publiczną. Wydaje się uzasadnione doprecyzowanie zasad udzielania pomocy publicznej w taki sposób, aby jasne było, jakiego rodzaju działalność podejmowana w zakresie B+R stanowi działalność komercyjną.

Zakłócenie konkurencji mogłoby być efektem udzielonej pomocy znacznej wartości konkretnemu przedsiębiorcy na przeprowadzenie prac badawczych związanych z opracowaniem i wdrożeniem przemysłowym konkretnego produktu (ew. usługi) przy założeniu, że prawa autorskie są wyłączną własnością tego przedsiębiorcy. Do okoliczności, w jakich mogłoby dojść do zakłócenia konkurencji, należy zaliczyć m.in. wystąpienie niżej wskazanych kombinacji zmiennych:

- intensywność wsparcia vs. pozycja beneficjenta na rynku (im większa intensywność pomocy i znaczny udział beneficjenta w rynku, tym bardziej szkodliwe oddziaływanie wsparcia na konkurencję i wymianę handlową),
- intensywność wsparcia vs. zdolność rynku do podjęcia ryzyka sfinansowania badań (do zakłócenia konkurencji doszłoby w przypadku udzielenia wsparcia ośrodkowi badawczemu w sytuacji, gdy na rynku istnieją podmioty gotowe do przeprowadzenia badań za wynagrodzeniem rynkowym).

Większość projektów badawczych jednak wiąże się z wysokim prawdopodobieństwem niepowodzenia (zwłaszcza tych, obejmujących badania bardziej oddalone od rynku), więc ryzyko zakłócenia konkurencji jest niskie. W przypadku udzielania pomocy dla MŚP na działalność B+R+I ryzyko zakłócenia konkurencji jest jeszcze niższe, ponieważ przedsiębiorstwa z sektora MŚP często nie mają własnych środków na działalność B+R+I oraz mają trudności z ich pozyskaniem od instytucji finansowych.

23. W jakich okolicznościach uznałoby Państwo, że nawet pomoc w kwocie nieprzekraczającej progów, powyżej których zgodnie z zasadami ramowymi B+R+I konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej oceny pomocy, stwarza duże ryzyko zakłócenia konkurencji?

Pomoc w kwocie nieprzekraczającej progów, powyżej których zgodnie z zasadami ramowymi B+R+I konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej oceny pomocy, może stwarzać duże ryzyko zakłócenia konkurencji w przypadku rynku o niewielkiej skali, z niewielką ilością podmiotów świadczących usługi w zakresie B+R+I lub oferujących innowacyjne produkty w danej branży. Ryzyko zakłócenia konkurencji jest również duże w przypadku pojedynczych projektów badawczych, których realizacja ze względu na specyfikę obszaru wiedzy lub wcześniej występującego dużego popytu rynkowego, nie jest obciążona wysokim ryzykiem. Problem może jednak okazać się to, że organy udzielające pomocy na B+R+I (np. urzędy skarbowe) nie zawsze mają wiedzę i kompetencje, żeby ocenić jak duży jest rynek, jak bardzo konkurencyjny. W związku z tym, czy objęcie ww. przypadków szczegółową oceną pomocy nie będzie stanowiło zbyt dużego obciążenia administracyjnego dla organów udzielających pomocy.

Czy obecnie obowiązujące przepisy w dostatecznym stopniu obejmują potencjalny skutek połączenia (pozytywny lub negatywny „skutek skumulowany”) różnych środków pomocy przyznanych w ramach programów?

Obecnie przepisy w dostatecznym stopniu obejmują potencjalny skutek połączenia różnych środków pomocy przyznanych w ramach programów, ponieważ eliminują możliwość dwukrotnego finansowania tych samych kosztów.

24. Jakie środki ochronne należy zastosować, aby uniknąć sytuacji, w której szkodliwe zakłócenia konkurencji spowodowane przyznaniem pomocy państwa przeważają nad pozytywnymi skutkami takiej interwencji? Czy w przepisach powinno się w miarę możliwości podkreślać potrzebę stosowania środków w mniejszym stopniu zakłócających konkurencję?

Obecne zasady udzielania pomocy na B+R+I wydają się w dość optymalny sposób zapobiegać zakłóceniom konkurencji, ponieważ różnicują intensywność pomocy w zależności od etapu badań i wielkości przedsiębiorstwa. Wydaje się, że zniwelowanie skutków ewentualnych zakłóceń konkurencji może nastąpić poprzez utrzymanie konieczności dokumentowania występowania efektu zachęty w przypadku udzielenia dużych kwot pomocy dużym przedsiębiorstwom. W odniesieniu do sektora MŚP ryzyko zakłócenia konkurencji właściwie nie istnieje, ponieważ przedsiębiorstwa te nie mają dostępu do środków na finansowanie badań i prac rozwojowych. Jednakże, być może warto rozważyć wprowadzenie dodatkowych analiz dotyczących specyficznych uwarunkowań rynkowych działalności i podmiotu ubiegającego się o wsparcie, aby umożliwić podmiotom udzielającym pomocy stosowanie środków w jak najmniejszym stopniu zakłócających konkurencję, o ile nie będzie się to wiązało z tworzeniem kolejnej bariery administracyjnej.

25. Czy uważają Państwo wprowadzenie ograniczeń terytorialnych w odniesieniu do beneficjenta lub kwalifikowalnej działalności w zakresie B+R+I (np. wymogu prowadzenia kwalifikowalnych działań na terytorium określonego państwa członkowskiego lub w określonym regionie) za niezbędne do osiągnięcia celu środków pomocy państwa na rzecz B+R+I? Jeśli tak, proszę wyjaśnić dlaczego i wskazać poziom ograniczenia, jaki Państwo stosują lub jaki uznałoby Państwo za konieczny. A może uważają Państwo, że takie ograniczenia terytorialne mają negatywny wpływ np. na zachęty dla potencjalnych beneficjentów do lokalizowania działalności w zakresie B+R+I w UE?

Władze polskie uważają, iż wprowadzenie ograniczeń terytorialnych w odniesieniu do beneficjenta lub kwalifikowalnej działalności w zakresie B+R+I nie jest niezbędne do osiągnięcia celu środków pomocy państwa na rzecz B+R+I. Nie ma uzasadnienia dla wprowadzenia takich ograniczeń. Podział terytorialny, wykorzystywany do ich ustalania, musiałby być dokonany na bardzo niskim poziomie z uwagi na fakt, iż nawet w bliskich okolicach obszarów o wysokim nasyceniu nowymi technologiami i działalnością innowacyjną mogą znajdować się tereny o nienaturalnie niskim udziale sfery B+R+I (np. biedniejsze subregiony regionu z jednym silnym ośrodkiem metropolitalnym skupiającym większość potencjału B+R+I regionu).

Środki pomocowe są kierowane do podmiotów mających siedzibę w obrębie danego kraju. To już jest znaczące utrudnienie dla beneficjentów. Ograniczenie terytorialne co do kraju prowadzenia działalności badawczej może zostać odebrane przez przedsiębiorców jako zbyt daleko idąca interwencja w ich działalność, stwarzająca dodatkowe bariery w przepływie wiedzy i naukowców na rynku unijnym. Zachęty dla potencjalnych beneficjentów do lokalizowania działalności w zakresie B+R+I w UE, niektórych przedsiębiorców będą zachęcać do inwestowania w danym kraju a innych zniechęcać, w zależności od specyfiki działalności. Przepisy ograniczające terytorialnie działalność w zakresie B+R+I stanowiłyby barierę dla współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw i ośrodków badawczych. Nie ma argumentów, które przemawiałyby za przewagą pozytywnych skutków ograniczeń terytorialnych nad skutkami negatywnymi. Wprowadzenie takich przepisów jest ryzykowne, ponieważ ich skutki są nieprzewidywalne.

C.1. Ogólne pytania dotyczące zasad ramowych B+R+I**Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:**

26. Jaka jest Państwa ogólna ocena obecnie obowiązujących zasad ramowych B+R+I: które przepisy okazały się skuteczne, a które nie do końca się sprawdziły? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Obecnie obowiązujące zasady ramowe zawierają przepisy, które dobrze odpowiadają potrzebom sfery B+R+I. Władze polskie korzystają z przepisów w nich zawartych pomocniczo, do zrozumienia pojęć i mechanizmów niewyjaśnionych w GBER. Niestety, czasem z uwagi na brak jasności co do treści zasad ramowych powstają trudności interpretacyjne. Część przepisów/definicji wymaga doprecyzowania, w szczególności definicja organizacji badawczej (w m.in. w zakresie rozróżniania działalności gospodarczej i niegospodarczej), pomocy pośredniej, współpracy organizacji z przedsiębiorstwami oraz kosztów kwalifikowanych. Ponadto, zasady ramowe dostarczają pewnej wiedzy nt. podejścia KE odnośnie pomocy państwa w obszarze B+R+I, natomiast nie stanowią odpowiedzi na wiele zagadnień, które występują w praktyce. Np. nie zostało określone w sposób jednoznaczny stanowisko KE odnośnie do możliwości wykorzystania infrastruktury powstałej w wyniku realizacji dofinansowanego projektu do prowadzenia działalności gospodarczej (komercyjnej) w okresie jego trwałości.

Zasady ramowe przyczyniają się do głębszego zrozumienia pomocy na działalność B+R+I przewidzianą w GBER. Jednak droga notyfikacyjna, którą trzeba przejść, aby uruchomić program pomocowy na podstawie zasad ramowych, jest zbyt długa, dlatego żaden z aktualnych programów pomocowych nie został uruchomiony na podstawie zasad ramowych.

W odniesieniu do instrumentów pomocowych przewidzianych w zasadach ramowych, np. w programach NCBiR (Inicjatywa Technologiczna, IniTech, Innotech, programy i projekty strategiczne) wykorzystywana jest pomoc na realizację projektów B+R (badania podstawowe, badania przemysłowe, prace rozwojowe) oraz pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji, a także pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP. Natomiast pomoc na zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu, z uwagi na zasadę „oddelegowania” pracownika z organizacji badawczej, trudno przyjmuje się w Polsce jako forma współpracy sektora nauki z przemysłem. Z kolei pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw oceniana jest jako szczególnie pożądany instrument wsparcia uczelnianych firm *spin-off*.

Władze polskie za skuteczne uważają przepisy w zakresie intensywności pomocy na poszczególne etapy badań, pomoc przeznaczoną na techniczne studia wykonalności, pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej. Za problematyczne uznano przepisy dotyczące pomocy dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, ze względu na warunki zdefiniowania, czy przedsiębiorca jest innowacyjny. Konieczność przeprowadzenia oceny przez eksperta lub też wykazania, że przedsiębiorca poniesie ryzyko porażki technologicznej lub przemysłowej lub konieczność wykazania, że wydatki młodego innowacyjnego przedsiębiorcy na B+R wynoszą co najmniej 15% jego całkowitych kosztów, to zbyt trudne do spełnienia wymogi dla nowopowstałego przedsiębiorcy, który często nie poniósł jeszcze żadnych wydatków na B+R. W przepisach w zakresie pomocy na innowacje procesowe i organizacyjne wymóg dotyczący wykazania, że projekt pociąga za sobą wyraźne ryzyko, jest zbyt skomplikowany do spełnienia. Konieczność wykazywania prawdopodobieństwa spodziewanych zysków lub porażki jest możliwa do wykazania przez przedsiębiorcę w biznes planie, jednak ocena prognoz przedsiębiorcy przez oceniającego wnioski o

wsparcie na innowacje organizacyjne może być subiektywna, ponieważ kryteria oceny ryzyka niepowodzenia projektu nie zostały ściśle określone w zasadach ramowych na B+R+I. Władze polskie nie korzystają z przepisów umożliwiających udzielanie pomocy dla klastrów innowacyjnych, ponieważ dopuszczalna intensywność pomocy jest zdecydowanie zbyt niska w stosunku do potrzeb polskich klastrów. Pozycja klastrów nie jest ugruntowana jak w krajach Europy Zachodniej. Większość klastrów dopiero powstaje. Polskie klastry nie spełniają warunków zawartych w definicji innowacyjnego klastra. Definicja ta obejmuje zbyt wąską grupę podmiotów.

27. Czy uważają Państwo, że ogólna równowaga w ramach struktury przepisów, pomiędzy środkami objętymi wyłączeniem grupowym, oceną programów pomocy oraz indywidualnymi środkami poddanymi dogłębnej ocenie, jest prawidłowa? Czy Państwa zdaniem usprawnienie obecnej struktury jest możliwe? Jeśli tak, proszę wskazać wszelkie pożądane usprawnienia.

Rozporządzenie GBER w znaczący sposób ułatwiło udzielanie pomocy na B+R+I, w tym dla dużych przedsiębiorstw. Ogólna równowaga w ramach struktury przepisów, pomiędzy środkami objętymi wyłączeniem grupowym, oceną programów pomocy oraz indywidualnymi środkami poddanymi dogłębnej ocenie wydaje się prawidłowa, jakkolwiek władze polskie dla usprawnienia stosowania regulacji w zakresie pomocy publicznej sugerują włączyć wszystkie środki pomocy, jakie występują w zasadach ramowych, do wyłączenia grupowego.

C.2. Pojęcie pomocy w kontekście zasad ramowych B+R+I

Zasadniczo każde finansowanie spełniające kryteria przewidziane w art. 107 ust. 1 TFUE uznaje się za pomoc państwa. W kontekście B+R+I pojawiają się jednak pewne wątpliwości w kwestii definicji pojęcia pomocy państwa. Organizacje badawcze kwalifikują się jako przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, jeżeli prowadzą działalność gospodarczą. Jeżeli publiczne finansowanie działalności gospodarczej odbywa się na normalnych zasadach rynkowych, nie wiąże się z przyznaniem pomocy państwa. Przedsiębiorstwom można udzielać pośredniej pomocy za pośrednictwem publicznie finansowanych organizacji badawczych.

Pytania skierowane do władz publicznych:

28. Biorąc pod uwagę instrumenty finansowe, czy uważają Państwo, że konieczne jest uściślenie pojęcia przejrzystej pomocy oraz przedstawienia dalszych wytycznych dotyczących ilościowego określania elementów pomocy w ramach takich instrumentów? Jeśli tak, które z elementów uznają Państwo za konieczne?

Dotychczas pomoc udzielana była w formach przejrzystych – dotacje bezpośrednie i ulgi podatkowe zakładające maksymalny poziom pomocy zgodny z dopuszczalnymi intensywnościami pomocy. W związku z planowanym szerszym zastosowaniem instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, celowe wydaje się określenie przejrzystości tego typu instrumentów.

29. Proszę wskazać, czy napotkali Państwo jakiegokolwiek trudności w ocenie możliwości istnienia elementów pomocy państwa w zamówieniach publicznych służących promowaniu B+R+I, w tym zarówno w zamówieniach publicznych dotyczących B+R (takich jak zamówienia przedkomercyjne¹⁰), jak i w zamówieniach publicznych dotyczących innowacyjnych produktów i usług. Jeśli tak, proszę je opisać. W jaki sposób rozwiązują lub rozwiązałyby

¹⁰ W celu uzyskania dodatkowych informacji na temat zamówień przedkomercyjnych zob. http://cordis.europa.eu/fp7/ict/pcp/home_en.html.

Państwo takie problemy? Czy uważają Państwo, że konieczne jest sprecyzowanie tych kwestii w zasadach ramowych B+R+I? Czy na szczeblu krajowym/regionalnym stosują Państwo mechanizmy służące zapobieganiu pokrywaniu się lub niezgodności finansowania B+R+I zapewnianego w ramach środków pomocy na rzecz B+R+I z zamówieniami publicznymi?

Przy udzielaniu zamówień publicznych w Polsce nie występowały dotychczas elementy pomocy publicznej.

30. Czy napotkali Państwo jakiejkolwiek trudności w stosowaniu zasad pomocy państwa w odniesieniu do publicznego finansowania infrastruktury B+R+I, z uwzględnieniem infrastruktury podwójnego zastosowania (gospodarczego i pozagospodarczego)? Jeśli tak, proszę je opisać. W jaki sposób je Państwo rozwiązali? Czy uważają Państwo, że konieczne jest sprecyzowanie tych kwestii w zasadach ramowych B+R+I? Jeśli tak, które z elementów uznają Państwo za konieczne?

W praktyce zarządzania projektami współfinansowanymi ze środków UE występują projekty, które otrzymały dofinansowanie na zasadach wykluczających możliwość występowania pomocy publicznej, a dofinansowaniem objęta była infrastruktura służąca do prowadzenia działalności niegospodarczej (tj. dydaktyka, podstawowe badania naukowe organizacji badawczej). Po zrealizowaniu projektu, w toku działalności beneficjenta mogą pojawić się jednak sytuacje, w których prowadzona przez niego działalność lub część działalności nabierze charakteru komercyjnego. I tak na przykład mogą zdarzyć się następujące przypadki wykorzystania infrastruktury sfinansowanej przy udziale środków publicznych po zakończeniu realizacji projektu (np. w okresie 10 lat od dnia udzielenia wsparcia niestanowiącego pomocy publicznej):

- incydentalne komercyjne udostępnienie sali wykładowej na cele konferencyjne,
- incydentalne świadczenie usług badawczych na zasadach komercyjnych na potrzeby konkretnego przedsiębiorcy,
- udostępnienie części powierzchni ośrodka badawczego pod działalność gospodarczą (np. usługi gastronomiczne, kiosk, automat z napojami), przy czym przychód z ww. działalności stanowi niewielki procent budżetu ośrodka,
- trwałe (ciągłe) prowadzenie badań komercyjnych na potrzeby i zlecenie konkretnych przedsiębiorców,
- trwałe (ciągłe) prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na udostępnianiu powierzchni ośrodka badawczego (np. pod działalność konferencyjną).

Władze polskie zwracają uwagę na potrzebę sprecyzowania tych kwestii w zasadach ramowych B+R+I.

Jednym z możliwych rozwiązań dla tego rodzaju problemów jest rozdzielenie tych dwóch elementów i realizacja dwóch odrębnych projektów – jednego objętego pomocą publiczną, drugiego zawierającego elementy niekomercyjne i nie wpływające na sytuację podmiotu na rynku. W części przypadków rozwiązanie takie może jednak wiązać się z dodatkowymi utrudnieniami w realizacji projektów, m.in. ze względu na brak gwarancji wyboru do dofinansowania 2 projektów danego beneficjenta. Dlatego kolejnym postulowanym rozwiązaniem jest umożliwienie zastosowania proporcjonalnego podziału kosztów projektu, biorąc pod uwagę udział działalności komercyjnej i niekomercyjnej podmiotu z wykorzystaniem dofinansowanych dóbr/ usług (np. w przypadku zakupu infrastruktury, która będzie w 20% wykorzystywana przez organizację badawczą komercyjnie, a w 80% niekomercyjnie, pomocą publiczną objęte byłoby tylko 20% kosztów projektu, a na pozostałe 80% otrzymałaby ona dofinansowanie bez pomocy publicznej). W tym kontekście jednak pojawia się jeszcze jeden problem, jeśli beneficjent (organizacja badawcza) na dzień złożenia

wniosku o dofinansowanie projektu nie wie czy będzie wykorzystywał powstałą infrastrukturę w celach komercyjnych (początkowo nie planuje), lub też nie wie w jakim zakresie (np. 5% czy 15% zleceń kwalifikowanych jako działalność komercyjna) a w praktyce działalności po zrealizowaniu projektu, taka możliwość wydaje się być zasadna z punktu widzenia opłacalności i efektywności wydatkowania środków publicznych.

Największe wątpliwości pojawiają się w przypadku, gdy **głównym celem** stworzonej w ramach projektu bazy naukowo-badawczej będzie prowadzenie niezależnych badań, a **celem pobocznym** (w czasie, gdy baza nie jest wykorzystywana do działalności niegospodarczej) – wynajem infrastruktury i prowadzenie badań na zlecenie rynku. Z punktu widzenia gospodarności i efektywności wykorzystania środków publicznych na naukę, działanie takie byłoby pożądane. Jednocześnie korzyści odnieśliby również przedsiębiorcy, chcący skorzystać z usług badawczych np. uczelni, którzy niekoniecznie mają możliwość inwestowania we własne zaplecze badawcze. Ponadto jest właściwie regułą, że publiczne organizacje badawcze funkcjonują w oparciu o sfinansowaną ze środków publicznych infrastrukturę (nie tylko tę nowo wybudowaną z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych). Polskie prawo dopuszcza możliwość prowadzenia działalności gospodarczej (jest ona księgowo wyodrębniona od działalności statutowej) przez uczelnie i instytuty badawcze, która prowadzona jest przy wykorzystaniu dostępnej infrastruktury publicznej. Zyski z działalności gospodarczej tych organizacji badawczych przeznaczane są na cele statutowe, co zostało prawnie zagwarantowane. Stąd pojawiają się wątpliwości, co do ewentualnego występowania pomocy publicznej w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o publiczną infrastrukturę przez publiczne organizacje badawcze, zwłaszcza, że Komisja Europejska w swej praktyce decyzyjnej nie analizowała dotychczas tej kwestii.

Ponadto, regulacje dotyczące pomocy publicznej dla przedsiębiorstw skupiają się na pojęciach sprzętu i aparatury niezbędnej do realizacji dofinansowanych projektów B+R, nie definiując dokładnie znaczenia pojęcia „infrastruktury B+R+I”. Uszczegółowienie definicji oraz sprecyzowanie w zasadach ramowych B+R+I kwestii dotyczących podwójnego zastosowania infrastruktury (gospodarczego i pozagospodarczego) jest ważne i pożądane.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

31. Czy uważają Państwo, że obecne wytyczne i kryteria mające zastosowanie do współpracy między organizacjami badawczymi i przedsiębiorstwami są odpowiednie, jeżeli chodzi o aspekty dotyczące:

- pośredniej pomocy przyznanej przedsiębiorstwom w ramach współpracy z publicznie finansowanymi organizacjami badawczymi;

W pkt 3.2.2. zasad ramowych określono przypadki, w których nie zachodzi udzielanie przedsiębiorcy pomocy państwa za pośrednictwem organizacji badawczych. W związku z wątpliwościami, wyjaśnienia wymaga to, w jaki sposób podmiot udzielający pomocy na wspólny projekt organizacji badawczej i przedsiębiorstwa powinien dokonywać weryfikacji, czy wkład organizacji badawczej też będzie stanowić pomoc publiczną dla współpracującego przedsiębiorstwa (czyli weryfikacja trzech przesłanek wymienionych w pkt 3.2.2, których spełnienie decyduje o braku pośredniej pomocy). Dotychczasowe przepisy w tym zakresie nie są precyzyjne.

- przepisów mających zastosowanie do badań kontraktowych prowadzonych przez publiczne organizacje badawcze w imieniu przedsiębiorstw;

- warunków prowadzenia współpracy między organizacjami badawczymi a przedsiębiorstwami, na przykład w zakresie warunków przekazywania własności intelektualnej? Jeśli nie, które z elementów należałoby – Państwa zdaniem – wziąć pod uwagę w tym kontekście? Czy uważają Państwo, że istnieją inne obszary, w odniesieniu do których należałoby usprawnić obecnie obowiązujące wytyczne i kryteria regulujące kwestię współpracy między organizacjami badawczymi a przedsiębiorstwami?

Wątpliwości budzi praktyczne zastosowanie regulacji zasad ramowych w przedmiocie współpracy pomiędzy organizacjami badawczymi i przedsiębiorcami. Część przepisów należałoby zliberalizować. Poniżej władze polskie przedstawiają najistotniejsze kwestie budzące wątpliwości oraz sugestie zmian obecnie obowiązujących zasad ramowych:

1. W opinii władz polskich zapisy dotyczące pomocy państwa udzielanej pośrednio przez organizacje badawcze należy doprecyzować poprzez wyraźne wskazanie, kiedy tego rodzaju pomoc ma charakter pomocy państwa, a kiedy współpraca z organizacją badawczą ma charakter skutecznej współpracy, o której mowa w pkt 5.1.3 Zasad ramowych. Na gruncie przepisów dotyczących zasad współpracy organizacji badawczych i przedsiębiorców istnieją poważne wątpliwości dotyczące miejsca organizacji badawczych w tego rodzaju współpracy. Podstawowym pytaniem w tym zakresie jest kwestia, kiedy organizacja badawcza może być traktowana jak przedsiębiorca i uzyskiwać wsparcie na zasadach podobnych jak przedsiębiorca. W tym kontekście pojawiają się wątpliwości dotyczące dodatkowych korzyści, jakie może czerpać organizacja badawcza ze współpracy z przedsiębiorcą. Przykładowo, organizacja badawcza będzie realizować projekt wspólnie z przedsiębiorcą - beneficjentem pośredniej pomocy publicznej. Wnioskodawcami będą organizacje badawcze, które mają charakter publicznych jednostek badawczych. Warunkiem dofinansowania jest uprzednie zawarcie przez organizację badawczą umowy konsorcjum z przedsiębiorcą. Przedsiębiorca będzie uczestniczył w konsorcjum, w imieniu którego wniosek o dofinansowanie będzie składać jednostka badawcza. Przedsiębiorca/Partner biznesowy w projekcie, w zamian za pokrycie części kosztów kwalifikowanych projektu, stanie się właścicielem praw do wyników prac B+R uzyskanych w projekcie. Badania realizowane przez organizację badawczą w ramach projektu będą miały charakter działalności niegospodarczej. Całość praw do komercyjnego wykorzystania wyników uzyskanych w projekcie będzie przysługiwała przedsiębiorcy, natomiast organizacja badawcza zachowa prawo do wykorzystywania zdobytej nowej wiedzy w dalszej działalności badawczej i dydaktycznej (bez uszczerbku dla praw przedsiębiorcy) oraz prawo do jej rozpowszechniania w formie publikacji czy konferencji.

Na gruncie istniejących zapisów pojawiły się kontrowersje dot. podziału praw do wyników badań i możliwości dalszego wykorzystywania wyników badań przez organizację w działalności niekomercyjnej. Wątpliwości budzi możliwość wystąpienia pomocy publicznej dla organizacji badawczej, w sytuacji gdy zachowuje ona prawa do wykorzystywania wyników prac B+R w dalszej działalności badawczej. Organizacja badawcza wykorzystując zdobytą wiedzę w projekcie będzie wytwarzać nową wiedzę, która potencjalnie będzie mogła zostać wykorzystana w projekcie o komercyjnym charakterze. Taka hipotetyczna możliwość wykorzystania wyników badań, które powstaną na gruncie wyników uzyskanych w projekcie, jest interpretowana jako powód, by traktować organizację badawczą jak przedsiębiorcę. Stąd też bardzo istotne jest doprecyzowanie zapisów dot. organizacji badawczej, tak by nie budziły wątpliwości tego rodzaju.

Należy w tym kontekście zauważyć, iż zgodnie z Zaleceniami Komisji z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeksem postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych: „Zasady regulujące działania badawcze realizowane we współpracy lub na zlecenie powinny być zgodne z misją każdej z zainteresowanych stron. Powinny one

uwzględniać poziom środków prywatnych i być zgodne z celami działań badawczych, zwłaszcza z: maksymalizacją handlowych i społeczno-ekonomicznych skutków badań, wspieraniem celu publicznych organizacji badawczych, polegającego na przyciąganiu prywatnych podmiotów finansujących badania, zachowaniem statusu własności intelektualnej, który umożliwia dalsze badania akademickie i badania prowadzone we współpracy, a także niedopuszczaniem do hamowania rozpowszechniania wyników prac badawczo-rozwojowych." Jednocześnie KE zaleca by „w projektach badawczych realizowanych we współpracy, prawa własności nowej wiedzy powinny pozostać w posiadaniu strony, która tę wiedzę wytworzyła, jednak mogą być przyznane innym stronom na podstawie uprzednio zawartego porozumienia umownego, w zależności od interesów, zadań oraz finansowego lub innego rodzaju wkładu poszczególnych stron do projektu”.

2. W zasadach ramowych pożądane jest wprowadzenie definicji „niezależnej działalności badawczo-rozwojowej organizacji badawczej.” Pojęcie to wymaga dookreślenia, ponieważ sprawia szereg wątpliwości interpretacyjnych. W szczególności wskazania, jakie rodzaje współpracy organizacji badawczych z innymi podmiotami, głównie przedsiębiorcami, nie odbierają jej charakteru niezależności.
 3. W przypadku wspólnych projektów organizacji badawczych i przedsiębiorców sugeruje się wprowadzenie zasad wypracowanych przez lata w niektórych państwach członkowskich, np. w Danii. „Model duński” współpracy organizacji badawczej z przedsiębiorcą dopuszcza prawo pierwokupu wyników wspólnego projektu. Przedsiębiorca otrzymuje po zakończeniu projektu pewien czas do namysłu, czy chciałby odkupić część praw do wyników badań przysługujących organizacji badawczej. Jeśli w określonym umową czasie nie zdecyduje się na zakup, organizacja badawcza może zaoferować wyniki badań szeroko na rynku innym przedsiębiorcom.
 4. Zasady określania udziałów w prawach własności intelektualnej partnerów projektów badawczych w zależności od interesów, zbioru wykonanych prac, wkładu finansowego zainteresowanych stron oraz innych wkładów w realizację projektu nie są jasno doprecyzowane.
 5. Przepis mówiący, że przedsiębiorstwom można udzielać pośredniej pomocy za pośrednictwem publicznie finansowanych organizacji badawczych, nie jest czytelny. W szczególności dotyczy to sytuacji, w których organizacja badawcza realizując projekt chce występować jednocześnie w dwóch rolach - w roli przedsiębiorcy podlegającego przepisom o pomocy publicznej w wydzielonym obszarze aktywności, w którym prowadzi działalność gospodarczą oraz w roli jednostki naukowej dotowanej z budżetu państwa w obszarze, w którym prowadzi działalność naukowo - badawczą.
 6. W przypadku projektu obejmującego skuteczną współpracę między przedsiębiorstwem a organizacją badawczą, istnieją wątpliwości interpretacyjne w odniesieniu do warunku poniesienia przez organizację badawczą co najmniej 10% kosztów kwalifikowalnych projektu. Nie jest jasne, czy koszty te mogą być finansowane w ramach wspólnego projektu ze środków publicznych, czy może jednak organizacja badawcza musi zapewnić ich finansowanie ze środków własnych.
 7. Wskazane byłoby doprecyzowanie pojęcia „rozsądnej marży” (pkt 3.2.1. ppkt 2 Zasad) oraz skutecznej współpracy.
32. Jaka jest – Państwa zdaniem – najskuteczniejsza metoda ustalania ceny rynkowej usług świadczonych lub praw własności intelektualnej wytwarzanych przez publicznie finansowane organizacje badawcze? Która z metod jest stosowana w Państwa państwie członkowskim/organizacji?

Najskuteczniejszą metodą ustalania ceny rynkowej usług świadczonych lub praw własności intelektualnej wytwarzanych przez publicznie finansowane organizacje badawcze wydaje się porównanie z cenami oferowanymi na rynku przez podmioty komercyjne, lub przez ustalenie ceny uwzględniając poniesione nakłady na przeprowadzenie badań. Alternatywnie, może być stosowana metoda dochodowa. Celowe jest, aby na etapie przygotowań do komercjalizacji angażować rzeczoznawców majątkowych specjalizujących się w takiej wycenie.

33. Czy jakiegokolwiek inne kwestie związane z pojęciem pomocy wymagają dalszego wyjaśnienia? Jeśli tak, proszę je wskazać i uzasadnić swój wybór.

Wydaje się celowym doprecyzowanie pkt 3.1.1. zasad ramowych, a w szczególności wyjaśnienie co na gruncie przypisu nr 24 oznacza sformułowanie „badania prowadzone na podstawie umowy z przedsiębiorstwem”; jakie cechy umowy (współpracy) z przedsiębiorstwem mogą skutkować przyjęciem, iż dana organizacja badawcza prowadzi działalność gospodarczą?

Ponadto:

1. Komercjalizacja wyników badań jest złożonym, wieloczynnościowym procesem, który generalnie obejmuje dwa stadia - opracowania oraz wdrożenia innowacji na rynek. Wiele elementów dopuszczonych w ramach pomocy publicznej może wspierać proces komercjalizacji, np. usługi wsparcia innowacji i usługi w zakresie innowacji, pomoc na ochronę patentową. Pożądane byłoby jednak doprecyzowanie przepisów w zakresie ramowego opisu etapów procesu komercjalizacji i przypisanie im różnych form pomocy publicznej. W ten sposób powstałaby ramowa „mapa” dozwolonej pomocy publicznej, uwzględniająca aspekty merytoryczne i finansowe, pomagająca przedsiębiorstwom w doborze zadań dofinansowywanego projektu. Ponadto, pożądane byłoby wprowadzenie opisu procesowego komercjalizacji wyników badań w kontekście zarówno czynności objętych tym procesem, jak również rodzajów i wysokości kosztów kwalifikowanych dla każdego z elementów.
2. W pkt 3.1.2 akapit 2 zasad ramowych nie jest zrozumiałe pojęcie korzyści w zapisie: „Jeśli jednak organizacja badawcza lub inny niekomercyjny pośrednik w dziedzinie innowacji jest w stanie wykazać, że całość otrzymanych środków z kasy państwowej na świadczenie usług została przekazana odbiorcy końcowemu, a pośrednik nie uzyskał żadnej korzyści, wtedy organizacja-pośrednik może nie być uznana za odbiorcę pomocy państwa”. Należałoby doprecyzować to pojęcie. Przykładowo, środki publiczne na realizację projektu B+R zostały w całości przekazane przedsiębiorcy w formie pokrycia kosztów badań prowadzonych na jego rzecz przez organizację badawczą, ale organizacja badawcza otrzymuje dostęp do wiedzy, której by nie zdobyła bez przeprowadzenia tych badań, a którą może wykorzystać w dalszej działalności, także komercyjnej.
3. W pkt 3.1.1 zasad ramowych pojęcie „upowszechniania wyników badań”, stanowiące niegospodarczą działalność organizacji badawczej, budzi wątpliwości interpretacyjne. Zasadne byłoby określenie przykładów takiego upowszechniania, które będzie traktowane jako niegospodarcza działalność organizacji badawczej.
4. W pkt 3.1.1 zasad ramowych jest mowa o tym, jaka działalność organizacji badawczych dot. transferu technologii ma charakter niegospodarczy. Do nawiasu (udzielania licencji, tworzenia firm typu spin-off lub innych form zarządzania wiedzą stworzone przez organizację badawczą) powinna także zostać wprowadzona sprzedaż wyników prac B+R. Konieczne jest rozstrzygnięcie, czy nawias obejmuje jedynie przykłady i nie jest katalogiem zamkniętym, czy też stanowi zamknięty katalog dopuszczalnych form transferu w ramach tej niegospodarczej działalności organizacji badawczej. Sprzedaż traktowana byłaby jako niegospodarcza forma działalności organizacji pod warunkiem, że wszelkie zyski uzyskane z transferu technologii byłyby reinwestowane w zadania statutowe organizacji badawczej i w konsekwencji na realizację przez nią kolejnych prac badawczych i rozwój jej potencjału.

5. Regulacje zasad ramowych dotyczące intensywności pomocy i przyznawanych premii (pkt 5.1.3 zasad ramowych) powinny zostać odpowiednio doprecyzowane – w zakresie premii za szerokie rozpowszechnianie wyników badań przemysłowych za pośrednictwem konferencji technicznych i naukowych lub publikowanie w czasopiśmie naukowych lub technicznych (...). W chwili obecnej ww. zapis może być szeroko interpretowany i w związku z tym jest to warunek bardzo łatwy do spełnienia przez beneficjentów. Konieczne byłoby doprecyzowanie jakiego typu to konferencje, jak liczne powinny być, w jakim składzie etc. Analogicznie dookreślenia wymagałoby pojęcie czasopism naukowych. Stosowane obecnie pojęcia mogą być bardzo szeroko interpretowane. De facto powoduje to, że z przedmiotowej regulacji korzysta zdecydowana większość przedsiębiorców jako, że warunek ten jest dość łatwy do spełnienia. Przedsiębiorcy ci, mogąc uzyskać zwiększoną intensywność wsparcia za szerokie rozpowszechnianie, nie są odpowiednio zmotywowani do podejmowania współpracy z innym przedsiębiorcą czy też organizacją badawczą (co z punktu widzenia celów polityki B+R+I wydaje się bardziej pożądane).

C.3. Definicje przedstawione w zasadach ramowych B+R+I

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

34. Czy na podstawie własnych doświadczeń związanych ze stosowaniem zasad ramowych B+R+I mogą Państwo wskazać jakiejkolwiek definicje (np. organizacji badawczych, innowacji w obrębie procesów i innowacji organizacyjnych, klastrów innowacyjnych), które wymagają dalszego wyjaśnienia lub zmiany? Jeśli tak, jakie główne elementy należałoby wziąć pod uwagę?

Definicja organizacji badawczej mogłaby być doprecyzowana co do tego, czy dopuszcza ona, czy wyklucza prowadzenie jakiejkolwiek działalności gospodarczej przez organizację badawczą, albowiem obecne brzmienie budzi wątpliwości i prowadzi do rozbieżnych interpretacji.

Doprecyzowania wymaga definicja innowacyjnych klastrów, zgodnie z którą niezbędne jest skuteczne przyczynianie się przez klastery do transferu technologii, w szczególności jaki odsetek technologii powstających w klastrze powinien być transferowany. Ponadto nie jest jasne, czym jest właściwa równowaga między MŚP a dużymi przedsiębiorstwami w klastrze służąca uzyskaniu określonej masy krytycznej. Czy są to proporcje 50 na 50?

W zakresie definicji innowacji w obrębie procesu niezbędne wydaje się określenie dokładnie, co jest znaczącym udoskonaleniem metody produkcji, a co niewielką zmianą lub ulepszeniem. W praktyce przyznawania pomocy rozróżnienie między tymi rodzajami udoskonaleń może być trudne.

35. Czy uważają Państwo w szczególności, że obecne definicje „badań przemysłowych” oraz „eksperymentalnych prac rozwojowych” (pkt 2.2 lit. f) i g) zasad ramowych B+R+I) w wystarczająco jasny sposób określają te działania, które wchodzą w zakres zasad ramowych B+R+I?

Definicje wymienionych rodzajów badań - co do zasady - są wystarczające, jednak ze względu na różnorodność występujących przypadków, czasem rodzą się wątpliwości, czy dany rodzaj badań kwalifikuje się do badań przemysłowych, czy raczej do prac rozwojowych. Dotyczy to w szczególności projektów informatycznych oraz sektora usług. Poradnik z kilkunastoma przykładami mógłby rozwiązać tę kwestię.

W definicji eksperymentalnych prac rozwojowych potrzebne wydaje się nowe sformułowanie w zakresie kwalifikowalności działalności eksperymentalnej. Obecne brzmienie wskazuje, że do uzyskania pomocy kwalifikują się testery produktów, procesów lub usług, pod warunkiem, że nie są one wykorzystywane ani przekształcane z myślą o zastosowaniach przemysłowych lub komercyjnych. W jakim innym celu miałyby powstawać wyżej wymienione produkty jeśli nie w celu ich sprzedaży?

36. Czy uważają Państwo, że zakres definicji „organizacji badawczej” (pkt 2.2 lit. d) zasad ramowych B+R+I) jest wystarczający, aby objąć podmioty prowadzące pozagospodarczą działalność w zakresie B+R+I lub prowadzące działalność jako pośrednik w dziedzinie innowacji?

Definicja „organizacji badawczej” wydaje się dostatecznie zrozumiała, jednakże w praktyce organizacja badawcza oprócz działalności pozagospodarczej prowadzi w różnym zakresie i skali działalność gospodarczą i ten aspekt należałoby uwzględnić w sposób szerszy w zasadach ramowych. Ponadto, obecna definicja organizacji badawczej raczej nie skłania do objęcia jej zakresem pojęciowym pośredników w dziedzinie innowacji.

Zgodnie z definicją „organizacja badawcza” oznacza podmiot taki jak wyższa uczelnia czy instytut naukowo-badawczy, niezależnie od jego statusu prawnego, którego głównym celem jest prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych oraz rozpowszechnianie ich wyników poprzez działalność dydaktyczną, publikacje lub transfer technologii. Czy w związku z tym, przedsiębiorstwa/stowarzyszenia/fundacje etc., które prowadzą działalność (pozagospodarczą) zgodnie z zasadami określonymi w definicji, należy uważać za organizacje badawcze, czy ograniczać jej zakres do uczelni i instytutów badawczych?

C.4. Zakres zasad ramowych B+R+I

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

37. Czy Państwa zdaniem między działaniami w zakresie B+R+I podejmowanymi w różnych sektorach lub w odniesieniu do różnych dziedzin wiedzy występują zasadnicze różnice, uzasadniające konieczność zróżnicowania sposobu ich traktowania w ramach zasad pomocy państwa? Jeśli tak, proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Wprawdzie istnieją różnice w prowadzeniu działalności B+R w różnych dziedzinach, w szczególności w zakresie niezbędnej infrastruktury badawczej (w niektórych dziedzinach koszty te są znaczne, w innych marginalne), znaczenia ochrony własności intelektualnej (w niektórych dziedzinach ochrona ta ma relatywnie mniejsze znaczenie) czy kosztów wdrożenia innowacyjnych rozwiązań oraz czasu w jakim wdrażane są innowacje (np. różnica między oprogramowaniem komputerowym a wprowadzaniem nowych leków). Nie wydaje się jednak niezbędne, by zasady ramowe w zakresie wspierania działalności B+R+I różnicowały sektory przemysłu ani dziedziny badań. Badania podstawowe i przemysłowe oraz prace rozwojowe są niezbędne do prowadzenia na wszystkich etapach. Preferowanie dziedzin i sektorów mogłoby zbyt ogólnie ukierunkować pomoc, która w przypadku poszczególnych państw członkowskich może pełnić zupełnie inną rolę i wspierać zupełnie inne sektory, dziedziny. Ewentualne wyróżnienie mogłoby odnosić się do badań, prac rozwojowych oraz innowacji organizacyjnych w obszarze Key Enabling Technologies, jednak powinno to być uprzywilejowanie stwarzające korzystniejsze warunki udzielania pomocy niż obecne zasady na B+R+I, bez pogarszania warunków dla pozostałych obszarów.

38. Zważywszy że zakres obowiązujących zasad wykracza obecnie poza czysto technologiczne aspekty B+R+I, w związku z czym umożliwiają one wspieranie również nowych i dopiero powstających form B+R+I, czy Państwa zdaniem w dalszym ciągu występują nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku uniemożliwiające podejmowanie działań w zakresie innowacji społecznych (np. dotyczących starzejącego się społeczeństwa, mobilności, integracji mniejszości) lub innowacji w zakresie produkcji i rozpowszechniania treści kulturowych w cyfrowym świecie, które warto objąć publicznym wsparciem, a które nie zostały w odpowiedni sposób uwzględnione w ramach obecnie obowiązujących zasad? Jeśli tak, proszę je wskazać i uzasadnić swój wybór.

Innowacje nadal zbyt mocno postrzegane są przez pryzmat technologii oraz działalności B+R, zwłaszcza zgodnie z paradygmatem tzw. modelu linearnego. Wydaje się, że innowacje społeczne czy kulturowe, mimo że odgrywają bardzo istotną rolę, nie są w tym kontekście dostrzegane i odpowiednio wspierane. Istnieje więc pewna bariera mentalnościowa, co do roli i znaczenia tych innowacji. Istotną barierą są kwestie niskiej mobilności czy starzejącego się społeczeństwa, ale także bezpieczeństwa w sieci czy kwestii relacji między wolnością a własnością w sieci. Niedoskonałości w funkcjonowaniu rynku, uniemożliwiające podejmowanie działań w zakresie innowacji społecznych, mają charakter trwały i ze względu na niską opłacalność powinny być objęte specjalnymi zasadami wsparcia przez państwo. Badania i prace rozwojowe oraz innowacje procesowe i organizacyjne w obszarze innowacji społecznych powinny móc uzyskać dofinansowanie przynajmniej do 80% kosztów, ponieważ działalność przedsiębiorstw w tym obszarze jest nisko opłacalna i przedsiębiorstwa niechętnie podejmują inwestycje w badania oraz projekty inwestycyjne w zakresie innowacji społecznych. Prawdopodobieństwo wystąpienia zniekształcenia konkurencji w przypadku pomocy publicznej na innowacje społeczne jest niskie, ponieważ nie występuje dynamiczna motywacja przedsiębiorstw do aktywności w tym obszarze. Rolą pomocy publicznej jest zachęcenie przedsiębiorców do podjęcia działalności, której dotychczas nie podejmowali ze względu na jej nieopłacalność.

39. Działalność w zakresie B+R+I nie musi być prowadzona zgodnie z modelem linearnym od B+R do zastosowania na rynku (innowacje), a w ramach realizacji tego procesu mogą pojawić się inne formy działalności innowacyjnej (współpraca ponad granicami organizacyjnymi za pomocą sieci/platform innowacji, klastry, współtworzenie, *crowd-sourcing*, otwarte innowacje, zarządzanie innowacjami, multidyscyplinarna współpraca w zakresie innowacji itd.). Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia konkretnej interwencji publicznej wykraczającej poza obecnie obowiązujące przepisy zasad ramowych B+R+I w celu wsparcia tych form procesów innowacyjnych? Czy obecne definicje przedstawione w zasadach ramowych B+R+I w odpowiedni sposób obejmują te formy procesów innowacyjnych?

Obecnie model powiązań łańcuchowych „chain-link” S.J. Kleina i N. Rosenberga oparty na wielostronnej, multidyscyplinarnej współpracy sektora nauki z przemysłem we wprowadzaniu innowacji na rynek, staje się coraz powszechniej wykorzystywanym modelem działalności w zakresie B+R+I. Poziom stosowania tradycyjnego linearnego modelu znacząco maleje. Dlatego też pożądane jest rozszerzenie interwencji publicznej w celu wsparcia nowoczesnych form procesów innowacyjnych realizowanych poprzez sieci innowacyjne, klastry, platformy itp. Potrzebna jest wnikliwa analiza definicji przedstawionych w zasadach ramowych B+R+I odnoszących się do ww. form procesów innowacyjnych.

Ponadto, istnieje potrzeba wprowadzenia odrębnych zasad pomocy publicznej dla parków technologicznych, które w Polsce są tworzone ze środków publicznych. Kwoty przeznaczane na ten cel liczone są w dziesiątkach milionów EUR a podmioty zakładające parki technologiczne to najczęściej władze samorządowe lub instytucje otoczenia biznesu. Wyżej wymienione podmioty nie posiadają znaczącego wkładu własnego, dlatego kwoty pomocy dla parków technologicznych są

znaczące. W tej sytuacji wytyczne w zakresie pomocy regionalnej nie mają zastosowania, a tym bardziej zasady ramowe w zakresie B+R+I. Wsparcie dla parków technologicznych jest zatem udzielane w taki sposób, aby nie stanowiło pomocy publicznej. Sytuacja ta stwarza jednak duże problemy ze skonstruowaniem mechanizmu wsparcia.

40. Czy w zasadach ramowych B+R+I należy bardziej precyzyjnie określić takie rodzaje działalności, jak ukierunkowane na użytkownika działania innowacyjne i projektowanie? Czy należy w nich uwzględnić pewne rodzaje działań marketingowych?

Zasadne wydaje się uwzględnienie działań ukierunkowanych na użytkownika, w tym działań marketingowych. W szczególności MŚP mogą mieć problem z dostępem do środków na tego typu działania związane np. z nowym produktem. Brak odpowiedniego marketingu może spowodować niemożność wejścia na rynek. Zatem, celem zwiększenia zainteresowania przedsiębiorstw innowacjami ukierunkowanymi na użytkownika (innowacje popytowe), należy rozważyć wprowadzenie szczególnego rodzaju pomocy w tym zakresie. W przypadku innowacji zaprojektowanych przez jej odbiorców, przedsiębiorstwa łatwiej decydują się na inwestycje w stworzenie tych innowacji poprzez przetworzenie istniejącej wiedzy z odpowiednich dziedzin nauki, a w razie potrzeby prowadzenie dodatkowych badań naukowych lub prac rozwojowych. Zachęcanie przedsiębiorców do projektowania innowacji ukierunkowanych na użytkownika może zwiększyć tendencje przedsiębiorstw do innowacji.

C.5. Określone cele pomocy państwa objęte zasadami ramowymi B+R+I

C.5.1. Środki pomocy na innowacje

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

41. Czy na podstawie własnych doświadczeń (np. oceny środków pomocy, sprawozdań sporządzanych przez beneficjentów i przedstawicieli przemysłu) mogą Państwo stwierdzić, że pomoc na innowacje (pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, pomoc przeznaczona na innowacje w obrębie procesów i innowacje organizacyjne w sektorze usług, pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji, pomoc na wypożyczenie wysoko wykwalifikowanego personelu, pomoc dla klastrów innowacyjnych) jest skuteczna? Jeżeli nie są Państwo w stanie ocenić ich skuteczności, jakie są tego przyczyny?

- 1) Pomoc udzielana przedsiębiorcom na realizację projektów celowych (badania przemysłowe i prace rozwojowe) w dotychczas zrealizowanych konkursach okazała się skuteczna. Wyniki badania ewaluacyjnego wskazują, że „największą wartością dodaną interwencji państwa, zdaniem beneficjentów, jest możliwość finansowania właśnie działań badawczo-rozwojowych, na które na rynku najtrudniej zdobyć finansowanie zewnętrzne”. W tym kontekście zrozumiałe jest niesłabnące zainteresowanie tym instrumentem. „Program odegrał rolę stymulatora, koncentrującego uwagę kadry przedsiębiorstwa na kwestiach rozwoju i inicjującego działania badawczo-rozwojowe, które często są spychane na drugi plan w bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorstwa. Program pozytywnie wpływa na zmianę modelu transferu technologii w polskich przedsiębiorstwach. Polska innowacyjność jest w swej masie „imitacyjna”, zwiększenie udziału własnych prac B+R w adaptowaniu zapożyczonych u konkurentów rozwiązań (lub wykorzystaniu w tym celu potencjału jednostek naukowych), przynosi wartość dodaną. Program odegrał też rolę stymulatora w nawiązywaniu współpracy z jednostkami naukowymi - dwóch na trzech beneficjentów programu nawiązało współpracę na etapie prac badawczo-rozwojowych.

- 2) Doświadczenia z programem, w którym finansowano oddelegowanie wysoko wykwalifikowanego personelu (w ramach wyłączeń grupowych), a zwłaszcza niewielkie zainteresowanie tym programem wskazują, że nie jest to instrument zbyt skuteczny.

42. Czy istnieje określona potrzeba wprowadzenia zmian w zasadach pomocy państwa w celu poprawy skuteczności pomocy na innowacje? W jakich obszarach? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Do rozważenia jest uzupełnienie instrumentów wsparcia wymienionych w zasadach ramowych o wsparcie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz innych form ich transferu do gospodarki.

C.5.2. Pomoc dla klastrów innowacyjnych

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

43. W obecnie obowiązujących zasadach ramowych B+R+I dopuszcza się możliwość wspierania klastrów innowacyjnych. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że warunki wspierania klastrów innowacyjnych są odpowiednie? Jeśli uważają Państwo, że są one nieodpowiednie, proszę wyjaśnić dlaczego.

Warunki wspierania klastrów innowacyjnych opisane w zasadach ramowych B+R+I są dla Polski nieodpowiednie, ponieważ nie przyczyniają się ani do powstawania nowych klastrów, ani rozwoju stosunkowo słabo rozwiniętych na tle innych krajów UE (zwłaszcza UE-15) klastrów, a raczej wspierają już istniejące rozwinięte innowacyjne klastry. W Polsce niespełna 5% wszystkich klastrów wpisuje się w definicję innowacyjnego klastra. Pozostałe inicjatywy klastrowe, a jest ich dużo (około 200), nie posiadają wspólnego zaplecza technicznego, przez co nie mogą dokonywać skutecznego transferu wiedzy i technologii. Intensywność pomocy dla budowy infrastruktury technicznej klastra w wysokości nawet 50% w najslabiej rozwiniętych regionach, to zdecydowanie za mało, aby tworzyć bazę pod budowę nowych klastrów. Intensywność wsparcia na infrastrukturę techniczną w regionach najslabiej rozwiniętych powinna wynosić 85%, a w regionach średnio rozwiniętych 75%. Wsparcie infrastruktury technicznej jest najważniejszym rodzajem pomocy inicjującym powstawanie nowych klastrów, ponieważ jest decydująca do założenia klastra, a jednocześnie jest najbardziej kosztowna.

44. Jakie są Państwa doświadczenia i zalecenia w zakresie pomocy na inwestycje przyznawanej osobie prawnej prowadzącej klastr innowacyjny na cele związane z zakładaniem, rozszerzaniem i aktywizacją prowadzonej przez klastr działalności (często nazywanej „organizacją klastrową”)?

Nowopowstające polskie klastry nie są zainteresowane pozyskiwaniem pomocy na zakładanie klastrów, ponieważ dopuszczalna intensywność pomocy jest zbyt niska w stosunku do kosztów zakupu i utworzenia infrastruktury badawczej.

45. Jakie są państwa doświadczenia i zalecenia w zakresie pomocy operacyjnej przyznawanej organizacjom klastrowym, w szczególności w odniesieniu do systemu finansowania procesu wycofywania środków wsparcia, której czas trwania jest ograniczony do 5 lat?

Najlepiej rozwinięte polskie klastry obecnie nie korzystają z pomocy operacyjnej, ponieważ nie został stworzony program pomocowy w oparciu o zasady ramowe w tym zakresie. W obecnych zasadach brakuje bowiem przepisów umożliwiających udzielanie pomocy publicznej na internacjonalizację klastrów, to jest współpracę klastrów z obszaru UE oraz na działalność promocyjną w zakresie

produktów klastrowych poza granicami UE. Wskazane jest, biorąc pod uwagę wyzwania smart specialisation przedstawione w dokumencie Europa 2020, wprowadzenie szczególnych przepisów o pomocy w tym zakresie i odpowiednie poszerzenie katalogu kosztów kwalifikowanych. Wsparcie na etapie internacjonalizacji jest najbardziej pożądaną formą wsparcia dla dobrze rozwiniętych klastrów. Pomoc operacyjna na aktywizację to zbyt mała zachęta do intensywnego rozwoju klastra na obszarze UE i poza nią.

C.5.3. Pomoc na techniczne studia wykonalności

Pytanie skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

46. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że obecnie obowiązujące ograniczenie pomocy do studiów „technicznych” jest właściwe? Proszę wyjaśnić.

Należy wyraźnie zdefiniować, co rozumiemy pod pojęciem techniczne studia wykonalności, czy są to wyłącznie szacunki w zakresie realności wykonania projektu badawczego z punktu widzenia techniki wykonywania badań? Pomoc na techniczne studia wykonalności powinna być rozszerzona o pomoc na ekonomiczne studia wykonalności (biznes plan opłacalności wykonania projektu badawczego, szacunków co do zysków z pozyskanych rezultatów badawczych). Wykonanie rzetelnego biznes planu w odniesieniu do projektu badawczego jest kosztowne, a nie zawsze dokonywane przez instytuty badawcze. Biznes plan projektu badawczego decyduje o racjonalności projektu badawczego.

C.5.4. Prawa własności przemysłowej

Pytanie skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

47. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że obecnie obowiązujące zasady dotyczące praw własności przemysłowej są właściwe? Proszę wyjaśnić.

Do kosztów uzyskania i zatwierdzenia praw własności przemysłowej należy dodać koszty utrzymania prawa własności przemysłowej, które są równe kosztom uzyskania i zatwierdzenia i stanowią znaczące obciążenia dla przedsiębiorców z sektora MŚP.

Doprecyzowania wymaga katalog kosztów kwalifikowanych, który aktualnie znacznie odbiega od praktyki w zakresie uzyskiwania praw własności intelektualnej. Wyjaśnienia wymaga pojęcie pierwszej instytucji prawodawczej oraz celu, w jakim zostało wprowadzone to obostrzenie. Należy podkreślić, iż koszty postępowania przed inną instytucją prawodawczą nie obejmują jedynie tłumaczenia pierwszego wniosku, ale stworzenie nowej dokumentacji patentowej w innym obszarze terytorialnym.

C.5.5. Pomoc na rzecz prototypów/projektów pilotażowych

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

48. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że konieczna jest konkretna interwencja publiczna w celu wsparcia opracowywania prototypów, które są „pierwsze w swoim rodzaju”? Jeśli uważają Państwo, że istnieje taka konieczność, proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
49. Czy prototypy „pierwsze w swoim rodzaju” są charakterystyczne wyłącznie dla określonych sektorów lub dziedzin wiedzy, a jeśli tak, to dla których? Czy istnieją określone sektory (poza sektorem stoczniowym), w których prototypy „pierwsze w swoim rodzaju” z konieczności stanowią końcowy produkt komercyjny? W jaki sposób oceniają/oceniliby Państwo, czy dany prototyp jest prototypem „pierwszym w swoim rodzaju”?
50. Jaki wpływ na konkurencję wywiera/wywarłoby przyznanie finansowania na rzecz tego rodzaju prototypów „pierwszych w swoim rodzaju” i projektów pilotażowych oraz w jaki sposób można by wspierać takie przełomowe innowacje lub technologie, zapewniając jednocześnie równe szanse dla wszystkich przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich?

C.5.6. Ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania

Pytania skierowane do władz publicznych:

51. Czy kiedykolwiek rozważali Państwo możliwość zastosowania środków służących wspieraniu B+R+I w odniesieniu do określonego przedmiotu wspólnego europejskiego zainteresowania, zgodnie z postanowieniami art. 107 ust. 3 lit. b)?

Nie, gdyż warunki określone dla zakwalifikowania projektu jako spełniającego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania są bardzo restrykcyjne i trudne do spełnienia.

52. Jakie są Państwa doświadczenia związane ze stosowaniem zasad zgodności w odniesieniu do pomocy przewidzianej w art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE (część 4 zasad ramowych B+R+I)?

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

53. W odniesieniu do jakiego rodzaju projektów uznaliby Państwo za uzasadnione opracowanie podejścia opartego na przedmiocie wspólnego europejskiego zainteresowania?
54. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że konieczna jest zmiana obecnie obowiązujących zasad? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Tak, zmiana jest konieczna. Wydaje się wskazane zwłaszcza doprecyzowanie wybranych zapisów Zasad ramowych, tak aby ich rozumienie i stosowanie nie budziło wątpliwości oraz dopasowanie niektórych instrumentów pomocowych do praktyki działalności B+R+I. Obszary wymagające zmian zostały zasygnalizowane we wcześniejszych punktach.

C.6. Kryteria zgodności określone w zasadach ramowych B+R+I

Pomoc państwa na rzecz B+R+I odnosi się do konkretnej nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku i musi prowadzić do zmiany zachowania beneficjenta pomocy w taki sposób, aby zintensyfikował on podejmowane działania w odniesieniu do projektów lub działalności w zakresie B+R+I. Pomoc może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym wyłącznie wówczas, gdy zakłócenie konkurencji nie zostanie uznane za sprzeczne ze wspólnym interesem.

C.6.1. Ocena standardowa (rozdział 5 i 6 zasad ramowych B+R+I)

W odniesieniu do wszystkich przedstawionych w niniejszej części pytań dotyczących oceny standardowej prosimy także o uwzględnienie rozróżnienia między programami pomocy a pomocą *ad hoc*.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

C.6.1.a) Poziomy intensywności pomocy, kwoty pomocy, premie

55. Jakie są Państwa doświadczenia związane z poziomami intensywności pomocy, kwotami pomocy i premiami, których stosowanie jest dozwolone zgodnie z obecnie obowiązującymi zasadami ramowymi B+R+I? W jakim zakresie są one:

- zbyt wysokie, tj. nieprawidłowość w funkcjonowaniu rynku można zasadniczo zniwelować przy zastosowaniu poziomu intensywności pomocy niższego niż maksymalny dopuszczalny lub kwoty pomocy niższej niż maksymalna dopuszczalna,
- lub zbyt niskie, tj. maksymalny dopuszczalny poziom intensywności pomocy jest niewystarczający/kwota pomocy jest niewystarczająca do zniwelowania nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku?

Należy zauważyć, że z uwagi na niskie nasycenie terytorium Polski nowymi technologiami i niski rozwój sfery B+R, wydaje się, że w wielu przypadkach oferowana intensywność może okazać się zbyt niska wobec dodatkowych wymagań stawianych przed beneficjentem. Dodatkowe problemy wynikają z niejasności przepisów dotyczących zasad przyznawania premii.

Polska ma ciągle jeden z najniższych poziomów wydatków na B+R w Europie i odległa jest perspektywa osiągnięcia celu nakładów na B+R w wysokości 3% wartości PKB. Być może warto dla krajów, które nie uzyskują progu np. 1,5% PKB, wprowadzić dodatkowe premie. Chcąc bardziej zmotywować przedsiębiorców w Polsce (których cechuje niska skłonność do realizacji wysoko innowacyjnych i tym samym ryzykownych przedsięwzięć) do realizacji innowacyjnych projektów badawczych, których wyniki mogą zostać wprowadzone do praktyki gospodarczej i tym samym mogą wpłynąć na zwiększenie konkurencyjności gospodarki, należałoby zwiększyć progi intensywności.

Ponadto, z powodu dużych różnic w intensywności wsparcia dla badań przemysłowych oraz prac rozwojowych wnioskodawcy-przedsiębiorcy są raczej skłonni zakwalifikować swoje działania do kategorii o wyższej intensywności. W tym kontekście warto by rozważyć ujednolicenie dopuszczalnych intensywności w obu kategoriach. Możliwość skorzystania z premii jest chętnie wykorzystywana przez przedsiębiorców. Z uwagi na obecny początkowy okres realizacji projektów uwzględniających premie, brak jest możliwości wnioskowania o ich rzeczywistych efektach.

56. W jakim zakresie istniałaby konieczność uproszczenia obecnie obowiązujących warunków dotyczących poziomów intensywności pomocy, kwot pomocy i premii (np. harmonizacja poziomów pomocy do celów technicznych studiów wykonalności mających charakter przygotowawczy wobec badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych)? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Określone w zasadach ramowych tabele odnoszące się do progów intensywności wsparcia są właściwe, jednak niektóre zapisy, w szczególności dotyczące skutecznej współpracy czy szerokiego rozpowszechniania, powinny zostać doprecyzowane.

Przepisy dotyczące wyliczania intensywności pomocy w zakresie środków fiskalnych (pkt 5.1.6 zasad ramowych) określają, że intensywność pomocy w ramach ulg podatkowych na B+R+I wylicza się na podstawie poszczególnych projektów badawczych albo na podstawie kosztów badań w ciągu 3 lat. Takie sposoby obliczania intensywności pomocy przyjęto w Polsce w nieobowiązującym już obecnie programie N 806/2006 *Fundusze innowacyjności wdrażane przez centra badawczo-rozwojowe*. Należy jednak podkreślić, że w przypadku ulg podatkowych wyliczanie wysokości ulgi podatkowej na podstawie przysługującej intensywności pomocy publicznej jest dużym obciążeniem administracyjnym zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla organów kontroli skarbowej. Należy rozważyć uproszczenie obliczania intensywności pomocy w przypadku ulg podatkowych. Na przykład określić pułapy kwotowe dla rodzajów badań, poniżej których w nie występuje konieczność obliczania intensywności pomocy.

57. **Premia regionalna:** czy uważają Państwo, że przyznawanie premii regionalnej (takiej jak przewidywana obecnie premia odnosząca się do pomocy dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw oraz pomocy dla klastrów innowacyjnych) jest uzasadnione czy też nie, i dlaczego?

Premia regionalna jest istotna dla Polski, jednakże nie zawsze jej stosowanie jest właściwym instrumentem. Przykładowo, przyznawanie premii regionalnej nie jest szczególnie uzasadnione ani w przypadku młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, ani w przypadku klastrów, ponieważ oba te rodzaje pomocy są kierowane do nowopowstających podmiotów, których utworzenie wymaga dużych nakładów niezależnie od regionu, w którym powstają. Pomoc dla klastrów nie ma charakteru wspierania inwestycji nastawionych na zysk lecz inwestycji w infrastrukturę techniczną służącą budowie współpracy, która nie przekłada się w sposób bezpośredni na zyski przedsiębiorstw, a zatem wsparcie dla klastrów nie powinno być przyznawane w oparciu o premie uzależnione od średniego poziomu PKB w regionie.

58. **Klauzula dostosowawcza:** w obecnie obowiązujących zasadach ramowych B+R+I uwzględniono międzynarodowy wymiar konkurencji. Zawarta w nich „klauzula dostosowawcza” w pewnych warunkach dopuszcza możliwość przekroczenia pułapów dozwolonej pomocy, jeżeli państwo członkowskie jest w stanie wykazać, że konkurent uzyskał lub uzyska wyższy poziom intensywności pomocy na realizację porównywalnego projektu poza UE. Nigdy nie powołano się jednak na klauzulę dostosowawczą.

- a) Czy uważają Państwo, że klauzula dostosowawcza w jej obecnej postaci jest w dalszym ciągu konieczna/istotna? Jeśli tak, proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Klauzula dostosowawcza powinna zostać utrzymana, choć jest stosowana w wyjątkowych sytuacjach. Należy zwrócić uwagę, że z punktu widzenia utrzymania inwestycji badawczych w UE, trzeba poszukiwać dla nich różnorodnych udogodnień, w tym pomocna może być klauzula dostosowawcza.

- b) Czy uważają Państwo, że należy wprowadzić inny mechanizm, aby w większym stopniu uwzględnić międzynarodowy wymiar konkurencji w zakresie B+R+I? Jeśli tak, proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Wydaje się, że ze względu na ograniczony dostęp do danych dotyczących zasad i intensywności wsparcia poza granicami UE, należy przede wszystkim skoncentrować się na opracowaniu możliwie najkorzystniejszych zasad wsparcia na terenie UE.

C.6.1.b) Koszty kwalifikowalne i pozostałe kryteria zgodności

59. Co sądzą Państwo, na podstawie własnych doświadczeń, na temat pozostałych kryteriów zgodności (np. kosztów kwalifikowalnych, wieku młodych innowacyjnych przedsiębiorstw oraz definicji wysoko wykwalifikowanego personelu) ustanowionych w zasadach ramowych B+R+I odpowiednio w odniesieniu do różnych celów pomocy? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Na podstawie pierwszych doświadczeń w zakresie oceny projektów badawczych, konieczne wydaje się doprecyzowanie katalogu kosztów kwalifikowanych w pkt 5.1.4 zasad ramowych. Koszty ogólne i koszty operacyjne powinny być określone bardziej precyzyjnie. Zasadnym byłoby stworzenie dodatkowo katalogu kosztów, które nie mogą być kwalifikowane.

60. **Koszty kwalifikowalne:** czy Państwa zdaniem koncepcja kosztów kwalifikowalnych powinna odnosić się do całkowitych kosztów związanych z realizacją projektu czy raczej do kosztów przyrostowych (kosztów dodatkowych w stosunku do kosztów przedstawionych w analizie przeciwstawnej projektu)?

Wydaje się, że odniesienie się do całkowitych kosztów związanych z realizacją projektu pozwoli na skonstruowanie bardziej przejrzystych zasad udzielania, monitorowania i rozliczania wsparcia. Mając więc na względzie uproszczenie systemu udzielania pomocy publicznej, zasadna jest koncepcja kosztów kwalifikowanych odnosząca się do kosztów całkowitych.

Analiza przeciwstawna projektu jest pewnego rodzaju prognozą, zakładanym scenariuszem. Wydaje się, że określanie wysokości kosztów kwalifikowanych w stosunku do kosztów dodatkowych wynikających z tej analizy byłoby i kłopotliwe dla wnioskodawców, i trudne do zweryfikowania dla podmiotów udzielających pomocy.

Jeśli koncepcja kosztów kwalifikowalnych miałaby odnosić się do kosztów przyrostowych, powinno wprowadzić się wyższe progi dofinansowania.

Obliczanie kosztów w przyrostowych byłoby bardzo trudne i z pewnością kwestionowane przez przedsiębiorców. Udzielanie pomocy tylko w stosunku do kosztów przyrostowych byłoby bardzo dużym ograniczeniem. Ograniczenie kosztów kwalifikowanych wyłącznie do kosztów przyrostowych i konieczność sporządzania analizy przeciwstawnej projektu skutkowałoby zdecydowanym zmniejszeniem zainteresowania przedsiębiorców pozyskiwaniem pomocy na B+R+I.

C.6.1.c) Efekt zachęty

61. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że warunki służące do wykazania, że pomoc wywołuje efekt zachęty (rozdział 6 zasad ramowych B+R+I), są wystarczająco przejrzyste i odpowiednie? Proszę rozróżnić w swojej odpowiedzi:

- aspekt formalny efektu zachęty (rozpoczęcie działalności w zakresie B+R+I nie mogło nastąpić przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o pomoc do władz krajowych);

W zasadach ramowych brakuje precyzyjnej informacji, co dokładnie stanowi rozpoczęcie działalności B+R+I.

Należy także zauważyć, że w przypadku ulg podatkowych wykluczenie projektów w trakcie realizacji znacząco obniża atrakcyjność ulgi podatkowej dla projektów B+R+I w okresie pierwszych 2 lat jej funkcjonowania.

- aspekty materialne efektu zachęty, w szczególności w odniesieniu do analizy przeciwstawnej (dochodowość (wartość bieżąca netto) projektu B+R+I przy braku pomocy, ocena ryzyka, analiza ograniczeń finansowych).

W związku ze zbyt krótkim doświadczeniem w zakresie udzielania pomocy publicznej, zachodzi trudność w rzetelnej ocenie przejrzystości przepisów dotyczących efektu zachęty. Szczególne wątpliwości w tym zakresie dotyczą sposobu i zakresu oceny przez podmiot udzielający pomocy rzeczywistego spełnienia przesłanek wskazanych przez przedsiębiorcę w analizie przeciwstawnej. W szczególności problem dotyczy jakości sporządzanych przez podmioty ubiegające się o wsparcie analiz przeciwstawnych i trudności w przeprowadzeniu oceny tych opracowań.

Ponadto, kryteria dotyczące wystąpienia efektu zachęty powinny być możliwie najmniej uznaniowe. Obecnie niejednokrotnie nie można z całą pewnością stwierdzić wystąpienia efektu zachęty bez wcześniejszych konsultacji z Komisją.

C.6.2. Ocena szczegółowa (rozdział 7 zasad ramowych B+R+I)

62. Proszę przedstawić swoją opinię, na podstawie zdobytych doświadczeń, na temat szczegółowej oceny indywidualnych środków pomocy, w szczególności stosowności:

- progów pomocy, po przekroczeniu których przeprowadzenie oceny szczegółowej jest obowiązkowe;
- metodyki: przeprowadzania analizy nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, efektu zachęty, zakłóceń konkurencji i handlu;
- potencjalnego wpływu na inicjatywę polityki krajowej.

63. Czy uważają Państwo, że w przypadku występowania wyraźnych wskazań sugerujących brak nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku (np. rynek realizuje już projekty w zakresie B+R+I, które są identyczne lub bardzo podobne do zgłoszonego projektu), poziom zakłócenia konkurencji i handlu może być szczególnie wysoki, w związku z czym należy zakazać przyznania pomocy?

W przypadku występowania wyraźnych wskazań sugerujących brak nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku w obszarze B+R+I, ze względu na znaczenie tego sektora dla rozwoju gospodarczego, nie należy zakazywać przyznania pomocy. W takim przypadku należy jednak podjąć szczególne działania mające na celu przeciwdziałanie zakłóceniu konkurencji, np. ograniczenie wsparcia do określonego sektora, ograniczenie intensywności wsparcia, etc.

Jednocześnie jednak należy zwrócić uwagę, że podmioty udzielające pomocy rzadko dysponują kompletną wiedzą o tym, czy analogiczne projekty są lub będą w krótkim czasie realizowane oraz czy będą realizowane na zasadach rynkowych przez przedsiębiorców czy przez organizacje badawcze w ramach ich działalności niegospodarczej (niekoniecznie na zasadach rynkowych).

64. Czy uważają Państwo, że kryteria opracowane w zasadach ramowych B+R+I są wystarczająco precyzyjne, aby umożliwić przeprowadzenie analizy i zrównoważenie pozytywnych i negatywnych skutków pomocy państwa? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź zarówno w odniesieniu do ocen przeprowadzanych zgodnie z rozdziałem 5 (ocena standardowa), jak i zgodnie z rozdziałem 7 (ocena szczegółowa) zasad ramowych B+R+I.

C.7. Zobowiązania w zakresie sprawozdawczości i monitoringu przewidziane w zasadach ramowych B+R+I

Pytania skierowane do władz publicznych:

65. Jakie są Państwa doświadczenia związane z monitorowaniem/zapewnianiem zgodności z przepisami zasad ramowych B+R+I w zakresie łączenia pomocy państwa na rzecz B+R+I z innym rodzajem pomocy (rozdział 8 zasad ramowych B+R+I)?

Choć Polska nie wdraża aktualnie programów pomocowych ani nie przyznaje pomocy indywidualnej na B+R+I na podstawie zasad ramowych, rozporządzenia dotyczące pomocy publicznej na B+R+I w ramach GBER zawierają odpowiednie przepisy zezwalające na łączenie pomocy, pod warunkiem nieprzekroczenia progów pomocy. Ponadto, podmioty ubiegające się o pomoc przedkładają informację o otrzymanej pomocy publicznej na te same koszty kwalifikowane (dotyczy to wszystkich podmiotów w Polsce ubiegających się o pomoc publiczną). Na podstawie tej informacji instytucje udzielające wsparcia weryfikują, czy podmiot może uzyskać pomoc i w jakiej wysokości.

66. Jakie są Państwa doświadczenia związane ze sprawozdawczością i monitorowaniem (sekcja 10.1 zasad ramowych B+R+I)?

Obowiązek składania KE sprawozdań rocznych jest zawarty w rozporządzeniu (WE) nr 659/1999 oraz rozporządzeniu Komisji (WE) nr 794/2004. W punkcie 10.1.1. zasad ramowych przewidziano dodatkowy szczegółowy obowiązek sprawozdawczy. W wyniku zapisu zawartego w zasadach ramowych dla pomocy udzielonej na podstawie programów pomocowych ustanowionych w oparciu o zasady ramowe obowiązek sprawozdawczy dla tej pomocy jest podwójny. Nie ma takiego obowiązku dla pomocy B+R udzielanej na zasadach GBER.

W chwili obecnej w przypadku wprowadzania zmian do programów pomocowych w zakresie B+R w ramach GBER, Komisja Europejska nadaje temu programowi nowy numer. Zasadne byłoby utrzymanie w takich przypadkach dotychczasowego numeru programu, z uwagi na fakt, iż jest to de facto ten sam program, tyle że zmodyfikowany w pewnych zakresach. Zmiana numerów powoduje ciągłe trudności w sprawozdawaniu pomocy.

SEKCJA D: OGÓLNE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE WYŁĄCZEŃ BLOKOWYCH (GBER): ŚRODKI DOTYCZĄCE B+R+I

Znaczna część zasad ramowych B+R+I została włączona do GBER, co umożliwia państwom członkowskim wspieranie większości inwestycji w zakresie B+R+I bez konieczności uprzedniego zgłaszania tego faktu Komisji. Łączna kwota pomocy na rzecz B+R+I przyznanej za pośrednictwem środków objętych wyłączeniem blokowym jest jednak w dalszym ciągu stosunkowo niska (w 2009 r. wyłączeniem blokowym objęto 9 % łącznej kwoty pomocy na rzecz B+R+I).

Pytania skierowane do władz publicznych:

67. W jakim zakresie Państwa państwo członkowskie korzysta z możliwości oferowanych przez GBER? Jaki odsetek pomocy na rzecz B+R+I przyznano w ramach GBER w porównaniu z zasadami ramowymi B+R+I (proszę wskazać liczbę środków pomocy oraz kwotę pomocy przyznanej w ramach GBER wyrażoną jako odsetek całkowitej pomocy przyznanej zgodnie z zasadami ramowymi B+R+I)? Jakie kategorie pomocy przewidziane w zasadach ramowych B+R+I Państwa państwo członkowskie wykorzystuje w ramach GBER (proszę określić liczbę środków i kwotę pomocy)?

100% programów przewidujących przyznawanie pomocy publicznej na B+R+I jest w chwili obecnej oparta o GBER.

Pomocy państwa na realizację prac B+R przez przedsiębiorców udziela się w następujących kategoriach:

- 1) badania podstawowe, badania przemysłowe i prace rozwojowe;
- 2) techniczne studia wykonalności;
- 3) pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorców;
- 4) usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji;
- 5) pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorców;
- 6) pomoc na pokrycie kosztów tymczasowego zatrudnienia wysoko wykwalifikowanego personelu.

Dane z raportu o pomocy publicznej na B+R+I w ramach GBER za 2010 r.

Główne organy udzielające pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	130,3	dotacje	128,4
		refundacje	1,9
Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	278,4	dotacje	278,4
Dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju	109,0	dotacje	109,0
Suma	517,7		

W 2010 roku wartość udzielonej pomocy publicznej na prace badawczo-rozwojowe wyniosła 517,7 mln PLN (335,4 mln PLN w 2009 roku, 173,6 mln PLN w 2008 roku). Pomoc udzielana była w formie dotacji lub refundacji przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przede wszystkim w ramach programu pomocowego nr X 147/2008 – *Warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na realizację projektów celowych* (120,3 mln PLN), Prezesa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach programu nr X 325/2009 – *Pomoc finansowa na badania, usługi doradcze i szkolenia udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka* (134,2 mln PLN) oraz programu nr SA.32221(2011/X) stanowiącego kontynuację programu nr X 325/2009 (144,2 mln PLN). Pomoc o takim przeznaczeniu udzielana była również przez Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, zwłaszcza w ramach programu nr X6 19/2009 – *Przedsięwzięcie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „IniTech”* (85,4 mln PLN).

68. Czy określone czynniki uniemożliwiają Państwa władzom przyznawanie większej ilości pomocy na rzecz B+R+I za pośrednictwem środków objętych wyłączeniem blokowym? Jeśli tak, proszę wskazać te czynniki.

Nie zidentyfikowano takich czynników.

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

69. Czy uważają Państwo, że poziom progów zgłoszeń w odniesieniu do środków dotyczących B+R+I jest odpowiedni?

W opinii władz polskich progi te są odpowiednie.

70. Czy uważają Państwo, że zakres objętych GBER środków dotyczących B+R+I jest odpowiedni? Jeśli nie, czy mogą Państwo wskazać, jakie zmiany należałoby wprowadzić, i dlaczego?

Władze polskie dla usprawnienia stosowania regulacji w zakresie pomocy publicznej sugerują włączyć do GBER wszystkie środki pomocy, jakie występują w zasadach ramowych.

71. Czy na podstawie własnych doświadczeń mogą Państwo stwierdzić, że kryteria zgodności (np. poziomy intensywności pomocy, kwoty pomocy, koszty kwalifikowalne) ustanowione w ramach GBER powinny być dokładnie takie same, jak kryteria ustanowione w zasadach ramowych B+R+I w odniesieniu do wszystkich kategorii pomocy? Jeśli uważają Państwo, że nie powinny być takie same, proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Kryteria zgodności (np. poziomy intensywności pomocy, kwoty pomocy, koszty kwalifikowalne) ustanowione w ramach GBER powinny być takie same, jak kryteria ustanowione w zasadach ramowych B+R+I w odniesieniu do wszystkich kategorii pomocy, a oba dokumenty powinny być ze sobą jak najbardziej spójne.

SEKCJA E: RÓŻNE

Pytania skierowane zarówno do władz publicznych, jak i do pozostałych zainteresowanych stron:

72. Czy mają Państwo jakiegokolwiek inne uwagi dotyczące stosowania zasad ramowych B+R+I, w tym w odniesieniu do kwestii innych niż poruszone w powyższych pytaniach?

Poza uwagami wskazanymi powyżej w formularzu, należy zwrócić uwagę na następujące elementy utrudniające wykorzystanie Zasad ramowych:

- niejasne sformułowanie „wewnątrz przedsiębiorstwa”. W pkt 3.1.1 Zasad ramowych Komisja wskazała, że działalność dotycząca transferu technologii (udzielanie licencji, tworzenie firm typu spin-off lub inne formy zarządzania wiedzą stworzone przez organizację badawczą) ma charakter niegospodarczy, jeśli odbywa się wewnątrz przedsiębiorstwa i cały pochodzący z niej dochód jest reinwestowany w zasadniczą działalność organizacji badawczych. Jednak mimo wytłumaczenia, iż przez sformułowanie „wewnątrz przedsiębiorstwa” Komisja rozumie sytuację, w której zarządzanie wiedzą organizacji badawczej (badawczych) odbywa się albo w jednym z jej działów, albo w spółce zależnej tej organizacji, lub też wspólnie z innymi organizacjami badawczymi, a zlecenie wykonania

określonych usług stronom trzecim w drodze otwartych przetargów nie zmienia wewnętrznego charakteru tych działań, nie jest jasne, jaki charakter transferu technologii wewnątrz przedsiębiorstwa stanowić może działalność niegospodarczą oraz w którym momencie transfer ten wychodzi na zewnątrz przedsiębiorstwa.

- wskazanie w pkt 3.1.1, że działalność organizacji badawczych ma zwykle charakter niegospodarczy, w szczególności, jeśli dotyczy to prowadzenia niezależnej działalności B+R mającej na celu powiększanie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym działalności prowadzonej we współpracy. W tym przypadku nie jest wystarczająco jasne, czy prowadzenie przez organizację badawczą prac B+R we współpracy z konkretnym przedsiębiorcą, który zgłasza zakres prowadzonych badań, oznacza w dalszym ciągu prowadzenie działalności niegospodarczej organizacji badawczej – czy też należy przyjąć, iż prowadzenie przez organizację badawczą badań B+R we współpracy z przedsiębiorcą oznacza wkroczenie organizacji badawczej na grunt działalności gospodarczej/komercyjnej i tym samym uznanie jej za przedsiębiorcę.

Powyższe kwestie są szczególnie istotne w kontekście aktualnych kierunków rozwojowych UE określonych w Strategii Europa 2020, która kładzie szczególny nacisk na intensyfikację współpracy między sferą nauki a gospodarką. W przypadku projektów realizowanych we współpracy przedsiębiorstw oraz organizacji badawczych zasadne byłoby jasne określenie, pod jakimi warunkami wsparcie dla organizacji badawczej stanowić będzie pomoc publiczną oraz jakie warunki mogą przesądzić o jej braku. Jednocześnie bardzo ważne jest ustanowienie jasnych zasad dotyczących podziału pomiędzy organizację badawczą a przedsiębiorcę praw własności intelektualnej wytworzonej w ramach projektu, praw dostępu do wyników B+R oraz innych praw powstałych w wyniku realizacji projektu.

Zdaniem władz polskich celowe jest rozważenie wprowadzenia pomocy operacyjnej na działalność statutową, która polega na prowadzeniu działalności B+R+I przez np. skomercjalizowane jednostki badawcze. Być może takim podmiotom warto by było udzielić pomocy operacyjnej analogicznie jak klastrom innowacyjnym. Ponadto, zdecydowanie „zniechęcającym” przepisem dla przedsiębiorców rozważających udział w projektach badawczych jest przepis o pomniejszaniu kosztów kwalifikowanych o dochody uzyskane z komercjalizacji prototypów/projektów pilotażowych/demonstracyjnych etc. Zastrzeżenie to stawia pod znakiem zapytania interes przedsiębiorcy w udziale w przedsięwzięciu badawczym.

Biorąc pod uwagę różnorodność działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej przez bardzo różne podmioty, a także wielość modeli współpracy między przedsiębiorcami i organizacjami badawczymi, zasadne wydaje się stworzenie przewodnika („user guide” jak dla definicji MŚP) lub ram jakościowych (jak dla usług świadczonych w ogólnym interesie).

73. Proszę załączyć kopie wszelkich dokumentów lub badań, które mogą być istotne dla oceny stosowania obecnie obowiązujących zasad ramowych B+R+I i które mogą wnieść wkład w analizę dotyczącą zmiany tych zasad w przyszłości.

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_nts_dzialanosc_innowacyjna_2008-2010.pdf

Proszę zaznaczyć, czy służby Komisji mogą w razie potrzeby skontaktować się z Państwem, jeśli będą miały dodatkowe pytania w związku z podanymi informacjami. ■ tak ☐ nie

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE KWESTIONARIUSZA.